

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

Олена АРЕФ'ЄВА

“ ” 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВР
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема: «Підвищення рентабельності діяльності підприємства»

Виконавець: Дацюк Андрій Олександрович

Керівник: к.е.н., старший викладач Сафонік Наталія Петрівна

Нормоконтролер: к.е.н., старший викладач Сафонік Н.П.

КИЇВ 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач випускової кафедри
_____ Олена АРЕФ'ЄВА
« ____ » _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи
Дацюка Андрія Олександровича

(П.І.Б. здобувача)

1. Тема роботи «Підвищення рентабельності діяльності підприємства» затверджена наказом ректора від 26.03.2024 р. № 445/ст.
2. Термін виконання роботи: з 13.05.2024 р. по 16.06.2024 р.
3. Вихідні дані роботи: плани, звіти, фінансова звітність, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, електронні інформаційні джерела.
4. Зміст пояснювальної записки: вступ; теоретичні аспекти аналізу рентабельності підприємства; аналіз та визначення шляхів підвищення рентабельності ТОВ «Термпек»; висновки; список використаних джерел.
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: основні сутнісні характеристики поняття «рентабельність»; місце рентабельності в системі однорідних за змістом економічних категорій, які характеризують діяльність підприємства; фактори впливу на рентабельність підприємств; спектр альтернативних критеріїв оцінки економічної ефективності діяльності підприємства; основні етапи проведення аналізу рентабельності; групування показників рентабельності; аналіз основних засобів ТОВ «Термпек»; зміна коефіцієнта зносу та коефіцієнта придатності; аналіз показників ефективності використання ОЗ; структура оборотних засобів підприємства ТОВ «Термпек»; аналіз показників ефективності використання оборотних коштів підприємства ТОВ «Термпек»; динаміка зміни середньооблікової чисельності штатних працівників; динаміка продуктивності праці ТОВ «Термпек»; аналіз витрат ТОВ «Термпек»; динаміка собівартості ТОВ «Термпек»; показники майнового стану; динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «Термпек»; рентабельність операційної та всієї діяльності підприємств в Україні; оцінка фінансових результатів діяльності ТОВ «Термпек»; динаміка фінансових результатів; динаміка показників рентабельності ТОВ «Термпек»; структура собівартості виробництва пінопласту в Україні за 2023 рік; основні фактори, що впливають на діяльність виробників пінополістирольних плит та виробів з пінополістиролу в Україні; шляхи підвищення рентабельності.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1.	Видача завдання	13.05.2024	
2.	Дослідити теоретичні аспекти аналізу рентабельності підприємства	14.05.2024-17.05.2024	
3.	Провести аналіз та визначити шляхи підвищення рентабельності ТОВ «Термпек»	18.05.2024-23.05.2024	
4.	Написання вступу та висновків	24.05.2024-28.05.2024	
5.	Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, підготовка доповіді, передзахист	29.05.2024-03.06.2024	
6.	Проходження нормоконтролю, перевірка на плагіат, оформлення документів до захисту, рецензування роботи, подання роботи на кафедрі	04.06.2024-07.06.2024	

7. Дата видачі завдання: 13.05.2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис керівника)

Наталія САФОНІК

(П.І.Б.)

Завдання прийняв(ла) до виконання

(підпис здобувача)

Андрій ДАЦЮК

(П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Підвищення рентабельності діяльності підприємства» 55 с., 21 рис., 15 табл., 38 літературних джерел, 6 додатків.

РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ПРИБУТОК, ПРИБУТКОВІСТЬ, ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА, ФАКТОРИ, ОЦІНКА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ

Об'єктом дослідження є результати фінансової діяльності ТОВ «Термпек», а предметом – економічні відносини, які виникають в процесі отримання прибутку і забезпечення рентабельності.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів рентабельності підприємства, а також розробка та обґрунтування напрямів її підвищення.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи застосовувалася ряд загальних та специфічних наукових методів: аналіз і синтез, графічний, статистичний, групування, метод узагальнення результатів дослідження. Інформаційною базою слугували наукові праці закордонних та вітчизняних авторів, дані фінансової звітності ТОВ «Термпек», монографії, посібники, законодавчі акти, електронні ресурси в мережі Інтернет.

Отримані результати та їх новизна полягають в дослідженні рівня рентабельності ТОВ «Термпек» з урахуванням факторів впливу нестабільного економічного середовища та розробці напрямів її підвищення.

Значущість виконаної роботи та висновки. Проведене дослідження відповідає сучасним вимогам до оцінки рентабельності діяльності вітчизняних підприємств. Проведене дослідження відповідає сучасним вимогам до оцінки рентабельності діяльності вітчизняних підприємств. Дотримання запропонованих в роботі рекомендацій дозволять підвищити рівень рентабельності ТОВ «Термпек», забезпечивши йому стабільний розвиток та стійкі позиції на ринку.

Рекомендації щодо використання результатів. Отримані результати щодо резервів збільшення рентабельності та підвищення ефективності діяльності можуть бути використані ТОВ «Термпек» для розробки стратегії його подальшого розвитку та інших підприємств, що зосереджують свою діяльність в аналогічній сфері.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Теоретичні підходи до визначення поняття «рентабельність».....	9
1.2. Фактори, що впливають на рівень рентабельності підприємства.....	14
1.3. Методичні підходи до оцінки рентабельності підприємства.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕРМПЕК».....	25
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «Термпек».....	34
2.2. Аналіз фінансового стану ТОВ «Термпек».....	34
2.3. Аналіз прибутку та показників рентабельності ТОВ «Термпек».....	39
2.4. Шляхи підвищення рентабельності діяльності ТОВ «Термпек».....	43
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
ДОДАТКИ.....	55

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні ринкові умови висувають перед вітчизняними підприємствами нові вимоги, зокрема щодо збільшення обсягів виробництва та розвитку в умовах зростаючої конкуренції, посилення інтеграційних процесів, а також впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Жодна підприємницька діяльність не може бути успішною, якщо її фінансові результати не є позитивними і не демонструють тенденцію до зростання. Відтак, увага керівників зосереджена на досягненні прибутку та підвищенні показників рентабельності підприємства. Для досягнення оптимального рівня рентабельності, керівники повинні глибоко розуміти зміст і сутність цього поняття, адже це є ключовим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо її підвищення. Все вище зазначене актуалізує означену проблематику дослідження.

Проблематика підвищення рентабельності, як одного із основних показників економічної ефективності діяльності, знаходить своє відображення у працях таких науковців як: Данкевич А. Є. [17], Дем'яненко Т. І. [10], Кисіль Я.С. [21], Новіченко Л. С. [11], Павловська Х.Ю. [9], Пандас А.В. [7], Пігуль Н.Г. [18], Ребрик М.І. [19], Рудика В.І. [8], Степаненко О. І. [9], та інші. Проте зважаючи на динамічність економічного середовища продовження дослідження даної теми є важливим кроком у напрямку забезпечення успішної та стійкої діяльності підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів рентабельності підприємства, а також розробка та обґрунтування напрямів її підвищення.

Досягнення поставленої мети зумовлює необхідність вирішення наступних завдань:

- розкрити сутність та основні підходи до визначення сутності поняття «рентабельність»;
- проаналізувати фактори, що впливають на рівень рентабельності

підприємства;

- дослідити методичні підходи до оцінки рентабельності підприємства;
- здійснити загальну організаційно-економічну характеристику Товариства з обмеженою відповідальністю «Термпек» (далі – ТОВ «Термпек»);
- оцінити фінансовий стан ТОВ «Термпек»;
- здійснити аналіз показників рентабельності ТОВ «Термпек»;
- розробити пропозиції щодо підвищення рівня рентабельності ТОВ «Термпек».

Об'єктом дослідження є результати фінансової діяльності ТОВ «Термпек», а предметом – економічні відносини, які виникають в процесі отримання прибутку і забезпечення рентабельності.

У процесі написання кваліфікаційної роботи застосовувалася ряд загальних та спеціальних методів дослідження, зокрема: аналіз і синтез, графічний, статистичний, групування, метод узагальнення результатів дослідження. Інформаційною базою слугували наукові праці закордонних та вітчизняних авторів, дані фінансової звітності ТОВ «Термпек», монографії, посібники, законодавчі акти, електронні ресурси в мережі Інтернет.

Отримані результати та їх новизна полягають в дослідженні рівня рентабельності ТОВ «Термпек» з урахуванням факторів впливу нестабільного економічного середовища та розробці напрямів її підвищення.

Проведене дослідження відповідає сучасним вимогам до оцінки рентабельності діяльності вітчизняних підприємств. Дотримання запропонованих в роботі рекомендацій дозволять підвищити рівень рентабельності ТОВ «Термпек», забезпечивши йому стабільний розвиток та стійкі позиції на ринку.

Отримані результати щодо резервів збільшення рентабельності та підвищення ефективності діяльності можуть бути використані ТОВ «Термпек» для розробки стратегії його подальшого розвитку та інших підприємств, що зосереджують свою діяльність в аналогічній сфері, а також одержані результати

доречно використовувати у подальших наукових дослідженнях щодо визначення шляхів підвищення рентабельності діяльності підприємств.

Кваліфікаційна робота є завершеною самостійно виконаною автором працею.

Публікації. Дацюк А.О. Аналіз рентабельності підприємства та шляхи її підвищення в умовах економічної нестабільності. *Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами* : матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 11-12 квітня 2024 р. / К.: НАУ, 2024. С. 52–54.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, 2 розділів, висновків, списку використаних джерел із 38 найменувань, 6 додатків, які розміщені на 10 сторінках. У роботі міститься 15 таблиць та 21 рисунок.

Datsiuk A.O.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Теоретичні підходи до визначення поняття «рентабельність»

Отримання прибутку є однією із основних цілей ведення будь-якого бізнесу. По-перше, якщо немає прибутку, то підприємство не може зростати. По-друге, розмір прибутку може слугувати одним із перспективних факторів в контексті залучення інвесторів чи бізнес-партнерів. По-третє, він слугує одним із інструментів самофінансування, розширеного відтворення, вирішення проблем економічного стимулювання та забезпечення умов для сталого розвитку підприємства.

У сучасній науковій думці існує багато поглядів на категорію прибутку підприємства. Основні характеристики прибутку показано на рис. 1.1.

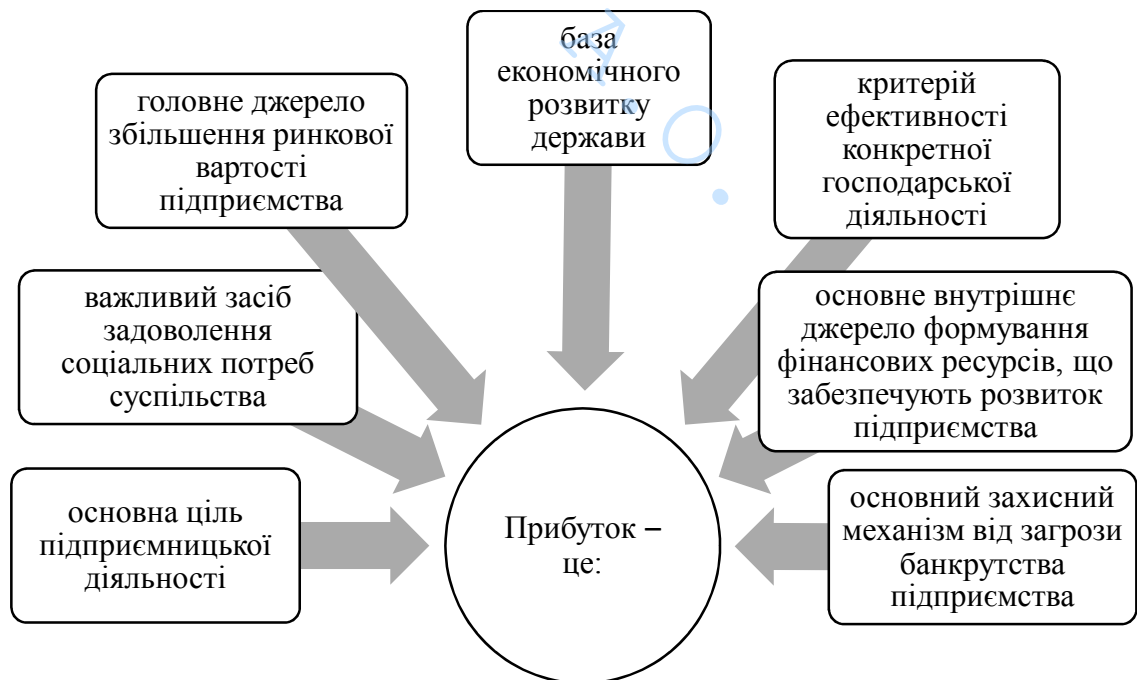

Рис. 1.1. Основні характеристики прибутку

Джерело: розроблено автором

Вчені Ю. Гайбура та Л. Загнітко наголосили, що «прибуток є обов'язковою умовою розширеного відтворення та функціонування підприємств, основою забезпечення їх конкурентоспроможності на ринку» [1]. Економісти І. Єпіфанова та В. Гуменюк також досліджують прибуток як «різницю між валовими доходами та витратами, проте окреслюють, що отримання прибутку є наслідком ризикової та суспільно-корисної діяльності підприємства» [2]. С. Николишин розглядає прибуток «не лише як основу функціонування окремого підприємства, але і як базу економічного розвитку держави в цілому» [3]. О. Вовк, А. Ковальчук, Я. Комісаренко, А. Джулай розглядають прибуток як «результат діяльності підприємства, що визначається шляхом порівняння сукупних доходів і витрат, є основою економічного та соціального розвитку фірми і держави» [4, с. 39].

Оскільки підприємства функціонують у середовищі та умовах, які їм створює держава, то доцільно дослідити визначення прибутку у нормативно-правовій базі України. У законодавстві України поняття прибутку визначено у статті 142 Господарського кодексу, де зазначено, що «прибуток (дохід) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань» [5]. Дане визначення дає нам поняття не лише фінансової сутності прибутку, але і його розрахунку як різниці між доходами та витратами. Крім того, прибуток має часову сутність та розраховується за певний період.

У Податковому кодексі (стаття 134) зазначено, що «прибуток визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень Податкового кодексу» [6].

Вчені-економісти та законодавство України у визначенні сутності прибутку роблять акценти на те, що він є результатом діяльності підприємства, визначається шляхом співвідношення доходів і витрат та є основою економічного розвитку фірми та держави. При прийнятті важливих економічних рішень необхідно враховувати сучасні тенденції економічної науки [4, с. 39].

Розуміння поняття прибутку є ключовим для будь-якого підприємства, адже воно відображає фінансовий результат її діяльності. Проте, для отримання повноцінного уявлення про фінансовий стан підприємства необхідно також аналізувати його рентабельність. Рентабельність дозволяє визначити ефективність використання ресурсів та виробничих потужностей, а також відображає спроможність підприємства генерувати прибуток від своєї основної діяльності. Такий аналіз є важливим етапом у стратегічному управлінні, оскільки дозволяє ідентифікувати потенційні напрямки для підвищення ефективності та стійкості бізнесу. У цьому контексті аналіз рентабельності підприємств і пошук шляхів її підвищення стає важливим завданням, спрямованим на виявлення чинників, що впливають на прибутковість, та розробку стратегій, які допоможуть підприємствам ефективно оптимізувати свою діяльність в умовах ринкової нестабільності.

На сьогодні в наукових роботах існують різні підходи до трактування економічного змісту поняття «рентабельність». Дана ситуація зумовлена використанням даного показника для оцінки результативності та ефективності різних напрямів діяльності підприємства.

Зокрема, А.В. Пандасом, Т.М. Федеркою запропоновано розглядати рентабельність з двох позицій – «як об'єктивну економічну категорію (рентабельність характеризує прибутковість, фінансовий результат господарської діяльності) і як показник» [7]. Рудика В.І., Мамедов І.М. під поняттям «рентабельність» пропонують розуміти «відносний економічний показник, який характеризує ефективність роботи підприємства загалом та його окремих напрямів виробництва, інтенсивність виробництва; рівень віддачі витрат або ступінь використання наявних ресурсів, розраховується як

відношення прибутку до витрат, тобто є нормою прибутку; використовується для порівняння діяльності різних суб'єктів господарювання» [8, с. 357]. О.І. Степаненко, Х.Ю. Павловська стверджують, що «рентабельність характеризує відносну прибутковість господарської діяльності підприємства і виступає частковим показником її ефективності» [9, с. 95]. Таким чином, більшість науковців визначають рентабельність як відносний економічний показник, що характеризує ефективність діяльності.

Оскільки діяльність більшості суб'єктів господарювання націлена на отримання прибутку, а рентабельність виступає основним критерієм ефективності роботи підприємства – можна визначити місце рентабельності в системі однорідних за змістом економічних категорій, які характеризують діяльність підприємства (рис. 1.2).

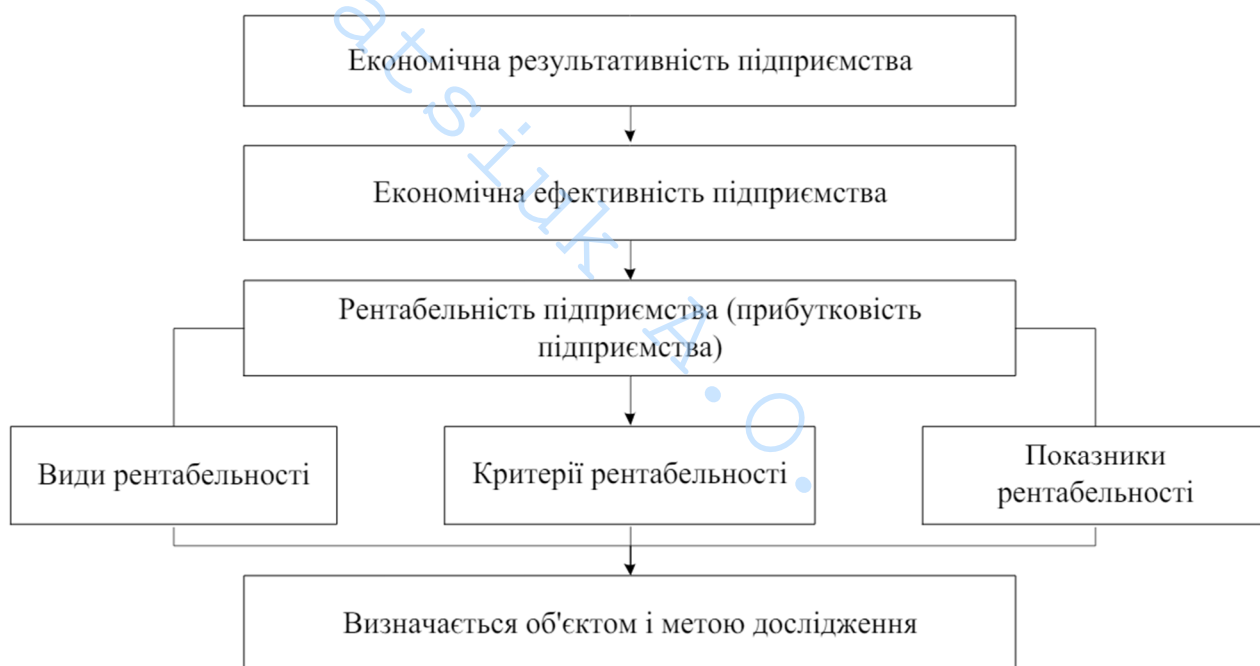

Рис. 1.2. Місце рентабельності в системі однорідних за змістом економічних категорій, які характеризують діяльність підприємства
Джерело: [10, с. 34]

Сутність рентабельності допомагають розкрити функції, що вона виконує (рис. 1.2). Усі ці функції рентабельності взаємодоповнюють одна одну, створюючи комплексний підхід до оцінки ефективності діяльності підприємства

та формують основу для стратегічного управління, спрямованого на підвищення конкурентоспроможності та стійкості на ринку.

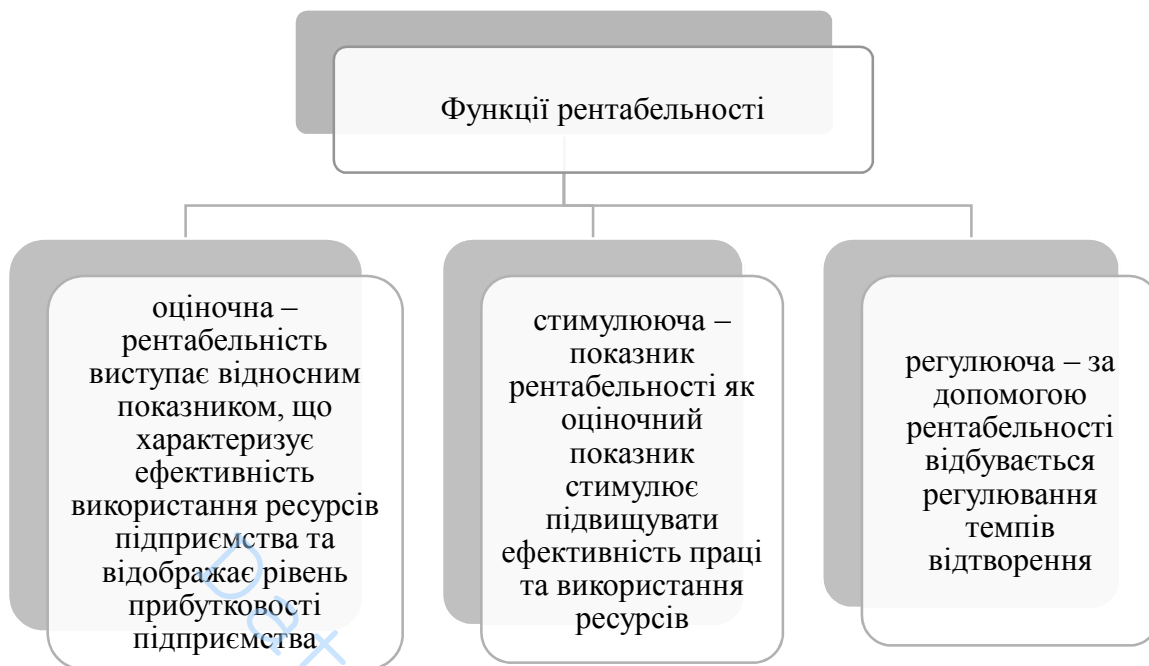

Рис. 1.2. Функції, які виконує рентабельність

Джерело: складено автором за даними [12, с. 103]

На основі результатів проведеного дослідження можна виділити ряд основних сутнісних характеристик рентабельності (рис. 1.3).

	Інструмент комплексного аналізу діяльності суб'єктів господарювання за різні проміжки часу
РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ	Індикатор успішного функціонування та розвитку підприємств різних галузей економіки
	Індикатор якості та результативності управлінських рішень в розрізі досягнення основної мети діяльності і забезпечення прибутковості підприємства
	Економічна категорія, що характеризує ефективність діяльності
	Відносний економічний показник, який характеризує ефективність функціонування підприємства в розрізі окремих напрямів діяльності та в цілому

Рис. 1.3. Основні сутнісні характеристики поняття «рентабельність»

Джерело: складено автором за даними [11, с. 255, 258]

Таким чином, рентабельність не лише визначає, наскільки ефективно використовуються ресурси, але й є важливим показником, який відображає рівень прибутковості підприємства відносно вкладених ресурсів. Залежно від методології та контексту, рентабельність може бути розглянута через різні призми, такі як чиста прибутковість, рентабельність активів, рентабельність капіталу тощо. Кожен з цих підходів допомагає зрозуміти різні аспекти фінансової діяльності підприємства та визначити його ефективність, конкурентоспроможність та стійкість на ринку. Такий узагальнюючий погляд на рентабельність є ключовим для стратегічного управління, спрямованого на досягнення максимального фінансового успіху та стабільності підприємства.

1.2. Фактори, що впливають на рівень рентабельності підприємства

У сучасних умовах економічної нестабільності рентабельність підприємства стає одним із ключових показників їхньої успішності та стійкості. Стійкі показники рентабельності відображають ефективність використання ресурсів, здатність підприємства генерувати прибуток та його конкурентоспроможність на ринку. Умови економічної нестабільності створюють складнощі та виклики для підприємств, але водночас вони виявляють потенціал для розвитку та зростання. У цьому контексті дослідження рентабельності підприємств та шляхів її підвищення стає актуальним завданням, спрямованим на розкриття факторів, які впливають на прибутковість, та розробку стратегій, які дозволять підприємствам ефективно оптимізувати свою діяльність у непередбачуваних умовах ринкової нестабільності [13, с. 52].

На формування, використання прибутку та нарощування рентабельності підприємства впливають низка факторів різного характеру. Оскільки підприємство здійснює свою діяльність у внутрішньому та зовнішньому середовищі, то фактори також можна розділити за ознакою середовища (рис. 1.4). Зовнішні чинники охоплюють поведінку на ринку та конкуренцію, регулювання державою (її політика та нормативно-правова база) та природні

умови, інфляцію та діяльність профспілок, ціни на транспорт, енергію, поведінка постачальників і споживачів та інші. Підприємство зазвичай не може впливати на зовнішні фактори, а лише пристосовуватись до них, оскільки ці умови є визначеними історично або ж встановлюються державою і ринковими умовами. Внутрішні фактори виникають у виробничому та позавиробничому середовищі, і для мінімізації їх негативного впливу керівництво повинно використовувати всі доступні інструменти [9, с. 96].

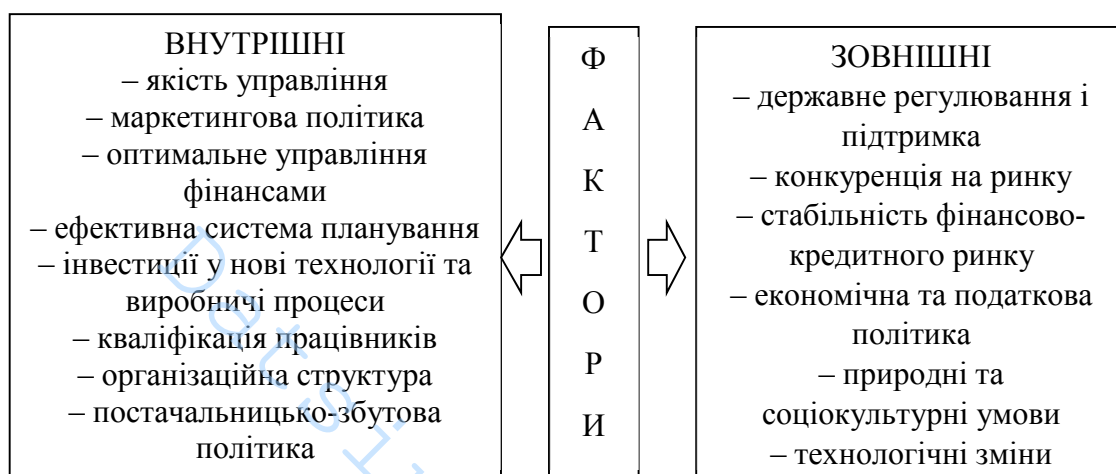

Рис. 1.4. Фактори впливу на рентабельність підприємств

Джерело: складено автором за даними [14; 15; 16; 17]

Проаналізуємо більш ґрунтовно деталізацію внутрішніх факторів, запропоновану різними авторами. Данкевич А. Є., Міліневська В. Д. пропонують внутрішні фактори розділити на основні та другорядні підгрупи. До основних факторів відносяться такі аспекти:

- збільшення обсягів продажу, що залежить від конкурентоспроможності продукції, її оновлення, асортименту, якості та цінової політики;
- собівартість продукції, що має безпосередній вплив на прибуток, оскільки він формується в процесі виробництва;
- вплив ціни на прибуток, який залежить від вартості виробництва у загальній ціні товару;
- структура продукції, яка визначається співвідношенням між різними видами продукції (високорентабельної, низькорентабельної і збиткової).

Оптимізація портфеля замовлень може підвищити прибуток шляхом збільшення частки високорентабельної продукції.

Другорядні фактори мають менший вплив, але все ж можуть виявитися важливими. Їх врахування необхідно, оскільки основні резерви можуть бути вичерпані, і тоді другорядні фактори стають більш суттєвими [17, с. 10].

Пігуль Н.Г., Бочкарьова Т.О., Кулинич Р.О. внутрішні чинники, що впливають на рентабельність підприємства поділяють на виробничі та позавиробничі. Виробничі внутрішні фактори включають в себе аспекти, пов'язані з самим виробничим процесом підприємства, такі як ефективність використання обладнання, технологій та ресурсів, якість виробленої продукції, рівень виробничої діяльності та продуктивність праці. Ці фактори можуть включати в себе оптимізацію виробничих процесів, вдосконалення технологій, підвищення якості продукції та управління виробничими витратами. Позавиробничі внутрішні фактори охоплюють аспекти, що не є безпосередньо пов'язаними з виробництвом, але впливають на його результативність [18, с. 191].

Щодо зовнішніх факторів, що впливають на підприємство, не контролюються ним самим, а формуються під впливом ринкових умов, законодавчого середовища та економічної та політичної кон'юнктури у країні. Серед основних зовнішніх факторів, які можуть позитивно впливати на рентабельність підприємства, можна виділити наступні:

- стабільність обмінного курсу національної валюти та митних тарифів;
- значне розширення внутрішнього ринку;
- ефективна банківська політика;
- зменшення податкового тягаря на підприємства і т.д. [19, с. 223].

Погоджуємось із Кругловою О., Козуб В., Козуб С., Наумовою Т., Акімовою Н., Твердохліб К., що визначення рентабельності підприємства є результатом взаємодії різноманітних економічних та неекономічних чинників. Зокрема, серед факторів, що відображають економічні аспекти функціонування підприємства, найбільший вплив на його рентабельність має рівень

платоспроможності. У той же час, серед факторів, які відображають неекономічні аспекти, визначено важливість узгодженості управлінських рішень та активності їх впровадження у практику діяльності, відповідно до принципів соціально відповідального бізнесу [20, с. 193].

Виходячи із вище означеного, погоджуємось із Новіченко Л. С., що враховуючи конкретні умови кожного підприємства, важливо розуміти, що різні фактори можуть мати різний ступінь впливу на його рентабельність. Тому необхідно аналізувати, як саме кожен фактор впливає на показники рентабельності конкретного суб'єкта господарювання. Під час проведення факторного аналізу рентабельності, важливо враховувати зазначені фактори, оскільки це дозволяє отримати об'єктивні дані про вплив окремих факторів на фінансові результати і виявити можливі резерви для підвищення рентабельності [11, с. 256].

Загалом, розуміння факторів, що впливають на рентабельність, має ключове значення для ефективного управління підприємством. Вивчення цих факторів дозволяє зрозуміти, які аспекти діяльності підприємства можуть сприяти або перешкоджати досягненню максимальної прибутковості. Це відкриває можливості для розробки та впровадження стратегій, спрямованих на оптимізацію ресурсів, підвищення якості продукції, ефективне управління витратами та встановлення конкурентоспроможних цінових стратегій. Такий підхід дозволяє підприємству не лише забезпечити стабільність та прибутковість, але й зробити кроки до сталого розвитку та успіху на ринку, адже роль рентабельності в управлінні активами підприємства вкрай важлива, оскільки вона служить мірою ефективності та прибутковості використання ресурсів. Вона визначає напрямки стратегічних рішень та дій, спрямованих на оптимізацію активів, розвиток бізнесу та забезпечення стійкої фінансової позиції.

Шляхи визначення ролі рентабельності в управлінні активами підприємства різноманітні. По-перше, управління активами передбачає оптимізацію використання ресурсів з метою максимізації прибутку.

Рентабельність є ключовим показником ефективності цієї оптимізації. Далі, аналіз рентабельності допомагає в прийнятті рішень щодо інвестицій в нові або існуючі активи, спрямовуючи увагу на найприбутковіші. Крім того, висока рентабельність активів забезпечує фінансову стійкість та допомагає при стратегічному плануванні та розвитку бізнесу, визначаючи найбільш прибуткові напрямки росту [21, с. 20].

Таким чином, рівень рентабельності підприємства визначається комплексом різноманітних факторів, які включають як внутрішній, так і зовнішній вплив. Серед внутрішніх факторів можуть бути виробничі аспекти, такі як ефективність використання ресурсів, організація виробничого процесу та керування працівниками. Також важливі елементи фінансового управління, такі як оптимізація витрат, управління капіталом та фінансові стратегії. Зовнішні фактори включають ринкові умови, кон'юнктуру, конкуренцію, законодавчі та регуляторні аспекти. Взаємодія цих факторів визначає загальний фінансовий результат підприємства і визначає його рівень рентабельності. Такий комплексний підхід до аналізу дозволяє зрозуміти, як різні аспекти діяльності впливають на фінансову діяльність підприємства та визначають його успішність на ринку.

1.3. Методичні підходи до оцінки рентабельності підприємства

Існує широкий спектр альтернативних критеріїв для оцінки економічної ефективності підприємства (рис. 1.5). Однак діяльність більшості учасників ринку націлена на отримання прибутку. У такому контексті, показник рентабельності відіграє ключову роль та є основним критерієм ефективності функціонування підприємства.

В оцінці рентабельності підприємства криється ключ до розуміння його фінансової стійкості, ефективності та конкурентоспроможності на ринку. Методичні підходи до цього процесу відіграють важливу роль у забезпеченні об'єктивності та надійності оцінки, а також у визначенні стратегій подальшого

розвитку підприємства. Оцінка рентабельності підприємства є важливим етапом фінансового аналізу, який допомагає керівництву та інвесторам зрозуміти ефективність використання ресурсів та прибутковість бізнесу. Методичні підходи до оцінки рентабельності розкриваються через ретельний аналіз фінансових звітів, враховуючи різні аспекти діяльності підприємства, і їх правильний вибір є вирішальним для ефективного управління підприємством та досягнення його стратегічних цілей.

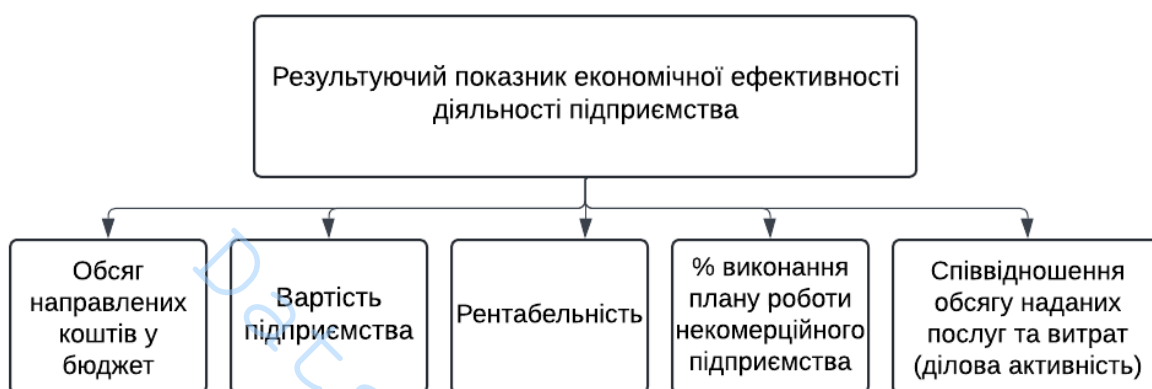

Рис. 1.5. Спектр альтернативних критеріїв оцінки економічної ефективності діяльності підприємства

Джерело: [10, с. 33]

Для ефективного управління підприємством важливо систематично та всебічно оцінювати його фінансовий стан, застосовуючи різні методи та прийоми аналізу. Недоцільне використання фінансових ресурсів може призвести до низької платоспроможності та зменшення рентабельності підприємства. Порівняно з іншими показниками, показники рентабельності мають кілька переваг. Вони надають можливість широкого порівняння різних аспектів виробничо-господарської діяльності підприємства, що дозволяє проводити об'єктивну оцінку. Також ці показники дають змогу аналізувати динаміку діяльності різних структурних підрозділів підприємства [8, с. 358].

Варто відзначити, що показники рентабельності відображають ефективність діяльності підприємства з різних сторін та можуть бути згруповані в окремі групи відповідно до потреб учасників економічного процесу, незалежно від того, чи це зовнішні чи внутрішні інтереси (рис. 1.6).

Рис. 1.6. Групування показників рентабельності

Джерело: складено автором за даними [22]

Розподіл показників за групами дозволяє краще розуміти та проаналізувати рентабельність підприємства з різних аспектів. Зокрема, важливо враховувати витратні показники, які оцінюють доходність різних видів витрат у процесі виробництва, ресурсні показники, що визначають доходність ресурсів або капіталу, та доходні показники, які відображають ефективність комерційної діяльності та збуту продукції. Такий підхід дозволяє комплексно оцінити фінансові результати підприємства та виявити його резерви для підвищення рентабельності.

Найбільш поширеним методом аналізу фінансового стану та фінансових результатів підприємства є традиційний метод аналізу – коефіцієнтний метод. Його основу становлять фінансові коефіцієнти, що служать засобом узагальнення фінансової інформації, вміщеної у фінансових звітах. Ці показники різняться за структурою та мірою впливу факторів, які вони відображають [23]. У сучасних дослідженнях у глобальній та вітчизняній економічній науці широко використовуються різноманітні показники рентабельності, що різнобічно відображають прибутковість діяльності підприємств. Розрахунок цих показників надає можливість керівництву підприємства визначити оптимальний рівень рентабельності. Маючи високу рентабельність у довгостроковій перспективі,

підприємство може виявити гнучкість у вирішенні викликів, що виникають у короткостроковому періоді. Оптимальний рівень рентабельності сприяє формуванню резервів у перший період та свідчить про наявність не лише поточного прибутку, але й можливості його ефективного використання у майбутньому (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Показники оцінки рентабельності підприємства

Назва показника	Алгоритм розрахунку	Оптимальне значення	Економічна суть
Рентабельність продаж	Відношення прибутку від операційної діяльності до виручка від реалізації	Більше 0,2; має тенденцію до збільшення	Показує частку операційної діяльності у виручці від реалізації
Рентабельність операційної діяльності	Відношення прибутку від операційної діяльності до повної собівартості	Більше 0,2; має тенденцію до збільшення	Показує роль операційної діяльності у собівартості виробленої продукції
Рентабельність діяльності	Відношення чистого прибутку до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції	Більше 0,2; має тенденцію до збільшення	Показує наявність можливостей підприємства до відтворення та розширення виробництва і характеризує прибутковість діяльності підприємства
Рентабельність діяльності до оподаткування	Відношення прибутку від усіх видів діяльності до оподаткування до повної собівартості	Більше 0,2; має тенденцію до збільшення	Показує частку прибутку до оподаткування у собівартості виробленої продукції, характеризує вплив оподаткування на прибутковість фірми
Рентабельність капіталу	Відношення прибутку від усіх видів діяльності до оподаткування до вартості активів	Більше 0,2; має тенденцію до збільшення	Характеризує ефективність сформованих активів
Рентабельність власного капіталу	Відношення чистого прибутку до власного капіталу	Більше 0,2; має тенденцію до збільшення	Показує частку чистого прибутку у власному капіталі та характеризує ефективність вкладення коштів у підприємство
Рентабельність активів	Відношення чистого прибутку до активів підприємства	Більше 0,2; має тенденцію до збільшення	Показує обсяг чистого прибутку на одну гривню активів та характеризує ефективність використання активів

Джерело: [4, с. 41]

Аналіз рентабельності підприємства включає кілька етапів, кожен з яких спрямований на отримання інформації та формулювання висновків для підвищення ефективності діяльності (рис. 1.7).

Перший етап передбачає забезпечення повної та достовірної інформаційної бази, необхідної для аналізу показників рентабельності. На другому етапі проводиться аналіз цих показників та їх порівняння з нормативними значеннями, що дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства в контексті галузі чи ринку. Нарешті, третій етап передбачає визначення резервів зростання рентабельності, а також моделювання взаємозв'язків між факторами, що впливають на цей показник, з метою розрахунку можливих шляхів його підвищення. Кожен з цих етапів є важливим для аналізу фінансової діяльності підприємства та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Узагальнена організаційно-інформаційна модель економічного аналізу рентабельності представлена у додатку А.

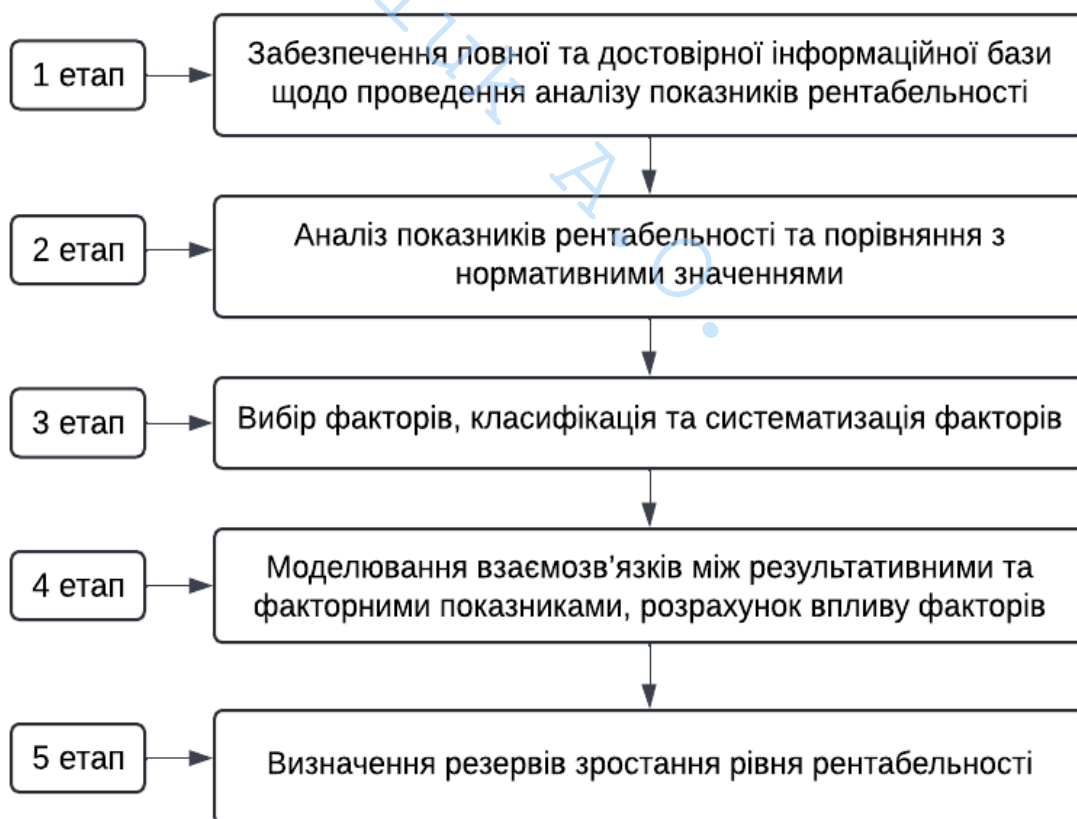

Рис. 1.7. Основні етапи проведення аналізу рентабельності

Джерело: [22]

Важливим етапом аналізу рентабельності діяльності підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності та ефективності діяльності підприємства. Здійснивши оцінку показників рентабельності та проаналізувавши фактори, що впливають на рентабельність, можна ідентифікувати потенційні можливості для оптимізації фінансових результатів підприємства, що відкриває шлях до виявлення невикористаних резервів управління активами, сприяючи вдосконаленню стратегій та планів розвитку.

Резерви для підвищення рентабельності діяльності можна розділити на дві категорії: тактичні (по-елементні) та стратегічні (комплексні). Тактичні резерви переважно включають заходи, які націлені на найближчу перспективу. Сюди відносяться збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, скорочення витрат на виробництво та структурні перетворення в процесі виробництва та реалізації. Відповідальність за контроль над цими резервами покладається на менеджерів вищого та середнього рівня, які мають забезпечити реалізацію відповідних заходів.

Комплексні резерви є стратегічними і пов'язані з майбутнім існуванням підприємства. Кожен з них включає кілька елементів, зміна яких може мати різні наслідки. Наприклад, одна частина може поліпшувати кінцевий результат, а інша – погіршувати його. До таких резервів належать, насамперед, збільшення різниці між ціною товару та витратами на його виробництво, що передбачає підвищення якості продукції; збільшення обсягу виробництва продукції; розширення ринків збуту через підвищення якості продукції та врахування організаційно-економічних факторів зовнішнього середовища [15, с. 11].

Одним з ключових аспектів управління підприємством є визначення та кількісна оцінка впливу різних факторів на рівень його рентабельності, а також пошук можливих резервів для її підвищення. Специфікація та аналіз цих факторів є важливою складовою процесу прийняття управлінських рішень, оскільки дозволяє ефективно спрямовувати зусилля на максимізацію прибутку та підвищення загального рівня рентабельності підприємства. Детальний аналіз можливих шляхів досягнення цих цілей наведений у додатку Б.

Таким чином, аналіз рентабельності дозволяє оцінити ефективність управлінських рішень, ідентифікувати проблемні сегменти діяльності та знайти можливості для підвищення прибутковості. Застосування правильних підходів до аналізу рентабельності допомагає підприємствам приймати обґрунтовані рішення щодо стратегічного розвитку, оптимізації витрат та забезпечення стабільної фінансової позиції.

Datsiuk A.O.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕРМПЕК»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «Термпек»

Підприємство ТОВ «Термпек» було з'явилось у 2001 році внаслідок реорганізації МП «Термпек», створеного у далекому 1992 р. на базі цеху з виробництва пінополістирольних плит Білицького заводу «Теплозвукоізоляція». ТОВ «Термпек» являється одним з найпотужніших виробників пінополістирольних плит та виробів з пінополістиролу на українському ринку (рис. 2.1). Виробництво здійснюється на сучасному обладнанні компанії «KURTZ» (Німеччина), що є запорукою високої якості продукції (рис. 2.2, 2.3). Виробничі та складські приміщення знаходяться поруч з кільцевою дорогою м. Києва в смт. Коцюбинське, що надає можливість мобільних оперативних поставок. Виробничі потужності підприємства складають 30 тис. м. куб. на місяць [25].

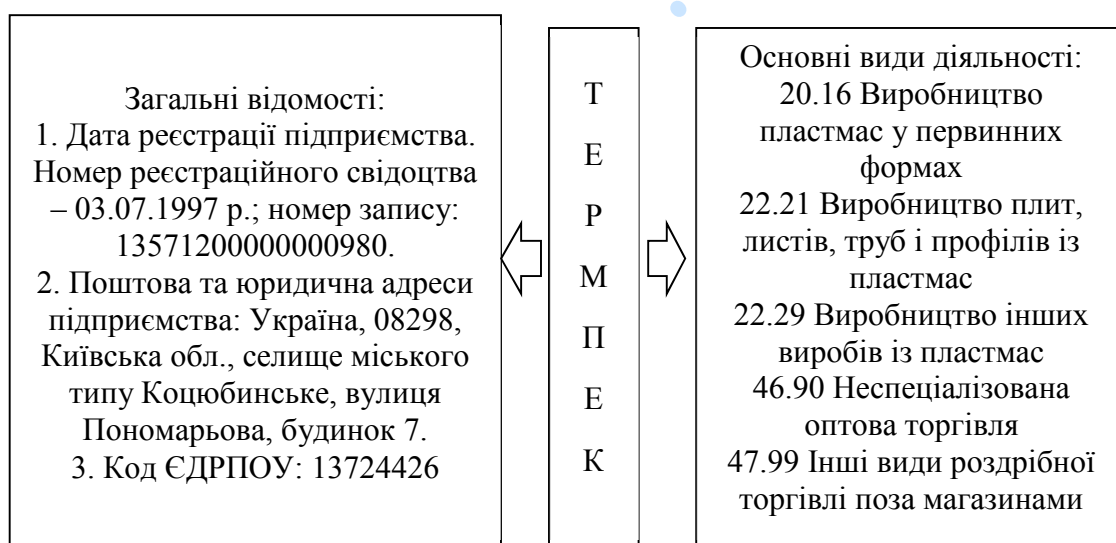

Рис. 2.1. Характеристика ТОВ «Термпек»

Джерело: складено автором за даними [25, 26]

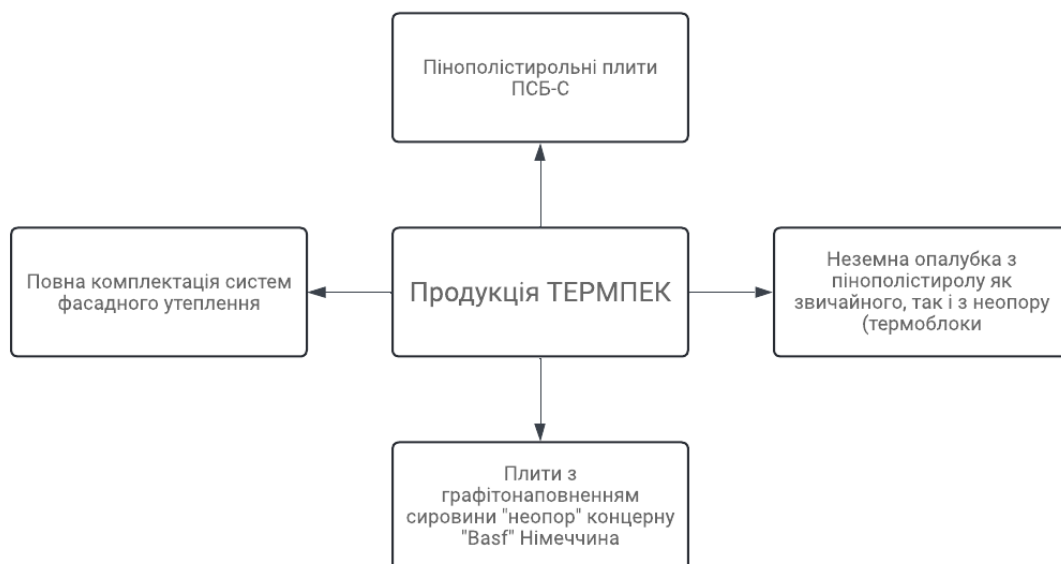

Рис. 2.2. Продукція ТОВ «Термпек»

Джерело: складено автором за даними [25]

Рис. 2.3. Продукція ТОВ «Термпек»

Джерело: [25]

ТОВ «Термпек» використовує виключно якісну сировину, що дозволяє займати на ринку нішу якісного продукту. ТОВ «Термпек» стояло біля джерел створення Асоціації «Виробники пінопласту України» [27] і з того часу є незмінним членом цієї організації, метою якої є популяризація та просування пінополістирольних плит (рис. 2.4).

Проаналізувавши ключові аспекти функціонування ТОВ «Термпек» оцінимо ряд основних економічних показників, розуміння яких є необхідним для оцінки ефективності діяльності підприємства, виявлення його сильних та слабких сторін, а також визначення потенційних напрямків розвитку та шляхів підвищення рентабельності.

Рис. 2.4. Учасники Асоціації виробників пінопласту України

Джерело: [27]

Основні засоби мають бути у відповідному технічному стані для забезпечення нормальних умов процесу виробництва продукції та підвищення його ефективності [28]. Аналіз стану основних засобів підприємства здійснюють за двома напрямками: аналіз технічного стану та аналіз оновлення [32]. Для оцінки економічної діяльності підприємства необхідно провести аналіз стану, руху та ефективності використання основних засобів. Для цього використаємо річну фінансову звітність ТОВ «Термпек» (додатки В, Г, Д).

Таблиця 2.1

Аналіз основних засобів ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр., тис. грн

Актив	2021	2022	2023	Динаміка зміни 2023/2021, тис. грн
Основні засоби	3490,2	3447,1	3481,9	-8,3
первісна вартість	4387,3	4540,9	4836,6	+449,3
знос	897,1	1093,8	1354,7	+457,6
Баланс	40232,0	43669,5	48897,5	+8665,5

Джерело: складено та розраховано автором за даними [29]

За даними таблиці бачимо, що основні засоби (ОЗ) у 2023 році зменшились на 8,3 тис. грн у порівнянні із 2021 роком, проте первісна вартість основних

засобів збільшилась на 449,3 тис. грн., сума нарахованого зносу за 2021 рік – 897,1 тис. грн, сума нарахованого зносу за 2022 рік – 1093,8 тис. грн, за 2023 рік – 1354,7 тис. грн. Тобто з роками знос збільшується, як і первісна вартість, але баланс підприємства навпаки зростає. Тому, пропонуємо залучати інвестиції до підприємства, щоб оновити основні засоби виробництва.

Розраховані показники стану та ефективності використання основних засобів ТОВ «Термпек» за 2021-2023 роки представлені у табл. 2.2. На рис. 2.4 відобразимо динаміку зміни коефіцієнта зносу і придатності ТОВ «Термпек» за останні 3 роки. Згідно даних аналізу бачимо, що рівень зносу обладнання ТОВ «Термпек» зростає у 2023 р. порівняно з 2021 р. Дане значення знаходиться в межах норм (менше 50%), а отже основні засоби підприємства є придатними для експлуатації.

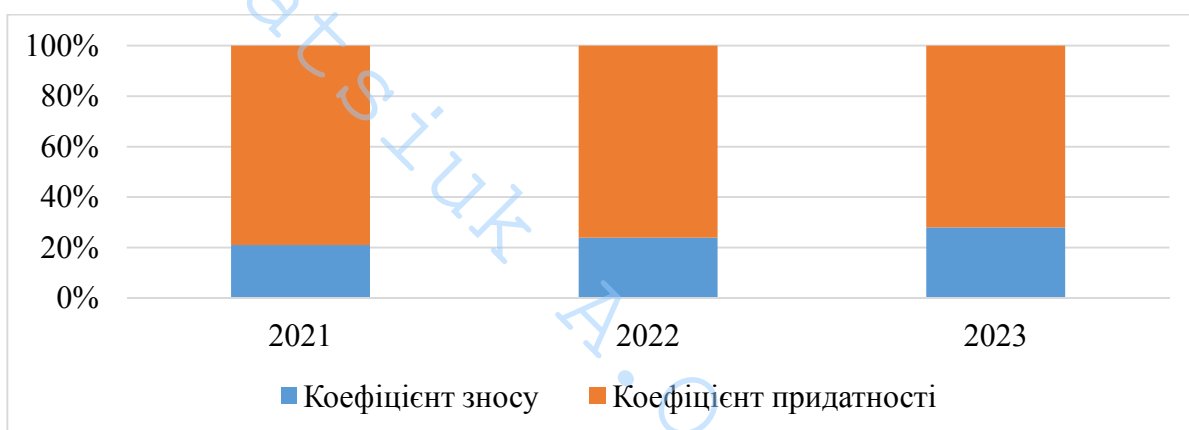

Рис. 2.5. Зміна коефіцієнта зносу та коефіцієнта придатності ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Фондовіддачу аналізують здебільшого за двома напрямками: вплив факторів на зміну цього показника і вплив фондовіддачі на обсяг виробленої продукції підприємства. Згідно показнику фондовіддачі, спостерігається перемінна тенденція щодо кількості виробленої продукції з одиниці основних виробничих фондів [32]. Відтак у 2021 р. показник становив 27,65, у 2022 р – 17,33, у 2020 р. – 25,81 грн, що на 0,52%. Дана тенденція пов'язана впливом повномасштабного вторгнення.

Аналіз показників ефективності використання основних засобів
ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр.

Показник	2021	2022	2023	Динаміка зміни 2023/2021, п.п.
Коефіцієнт зносу	0,21	0,24	0,28	+0,07
Коефіцієнт придатності	0,79	0,76	0,72	-0,07
Фондовіддача	27,65	17,33	25,81	-1,84
Фондомісткість	0,04	0,06	0,04	0
Фондоозброєність	193,9	215,4	204,8	+10,9

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Показник фондомісткості показує, що на 1 грн виробленої продукції у 2021 р. припадало 0,04 грн витрат, у 2022 р. даний показник дещо збільшився до рівня 0,06 грн, а в 2023 р. зменшився до 0,04 грн. Отже, можна зробити висновок про середній рівень ефективності використання основних засобів підприємства ТОВ «Термпек» за аналізований період та про збільшення рівня зносу обладнання.

Оборотні активи складають величезну частину загального балансу ТОВ «Термпек» (табл. 2.3). Це найбільш мобільна частина капіталу, стан і від раціонального використання яких значною мірою залежать результати господарської діяльності та фінансовий стан підприємства.

Таблиця 2.3

Структура оборотних засобів підприємства ТОВ «Термпек»
за 2021-2023 рр.

Оборотні активи	Роки					
	2021	Частка, %	2022	Частка, %	2023	Частка, %
Запаси	23203,5	63,15	23727,4	59,09	25623,8	64,77
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	4852,3	13,21	6904,0	17,19	8600,4	21,74
Дебіторська заборгованість за розрахунками: з бюджетом	-	-	261,5	0,65	-	-
Поточні фінансові інвестиції	5024,2	13,67	5457,0	13,59	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1140,6	3,1	2164,3	5,39	2666,8	6,74
Інші оборотні активи	2521,2	6,87	1642,2	4,09	2669,3	6,75
Разом	36741,8	100	40156,4	100	39560,3	100

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Згідно табл. 2.3, основну частку в структурі оборотних засобів протягом аналізованого періоду становлять запаси. Їхня частка знаходиться на рівні – 59-64%. Як бачимо, дебіторська заборгованість з роками зростала і на кінець 2023 року становила 8600,4 або 21,74%. Чого не скажеш про інвестиції, які на початку 2023 року взагалі не поступали на рахунки ТОВ «Термпек». На структуру оборотних засобів впливають такі фактори, як характер виробленої продукції, особливості матеріально-технічного забезпечення, прогресивність норм витрати, нормативів запасів, тривалість циклу виготовлення продукції та ін. [12].

Відобразимо далі ефективність використання оборотних коштів ТОВ «Термпек» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Аналіз показників ефективності використання оборотних коштів підприємства ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення
	2021	2022	2023	2023/2021
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,49	1,62	2,41	-0,08
Коефіцієнт завантаження оборотних коштів	0,4	0,62	0,42	+0,02
Коефіцієнт оборотності запасів	3,59	2,56	3,62	+0,03

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Виходячи із даних табл. 2.4. бачимо, що коефіцієнт оборотності оборотних активів зменшився з 2,49 у 2021 році до 1,62 у 2022 році, а у 2023 році піднявся до 2,41. Цей показник вказує на ефективність використання оборотних активів, і зниження у 2022 році може бути пов'язане з тимчасовими проблемами в управлінні активами або зовнішніми чинниками. Коефіцієнт завантаження оборотних коштів зріс у 2022 році до 0,62, але зменшився до 0,42 у 2023 році, що свідчить про покращення ефективності управління активами у 2023 році. Коефіцієнт оборотності запасів має нестабільну динаміку, але зростання з 2,56 у 2022 році до 3,62 у 2023 році свідчить про покращення управління запасами, що є позитивним сигналом для підприємства.

Графічне представлення результатів ефективності використання оборотних коштів підприємства за аналізований період представлено на рис. 2.6.

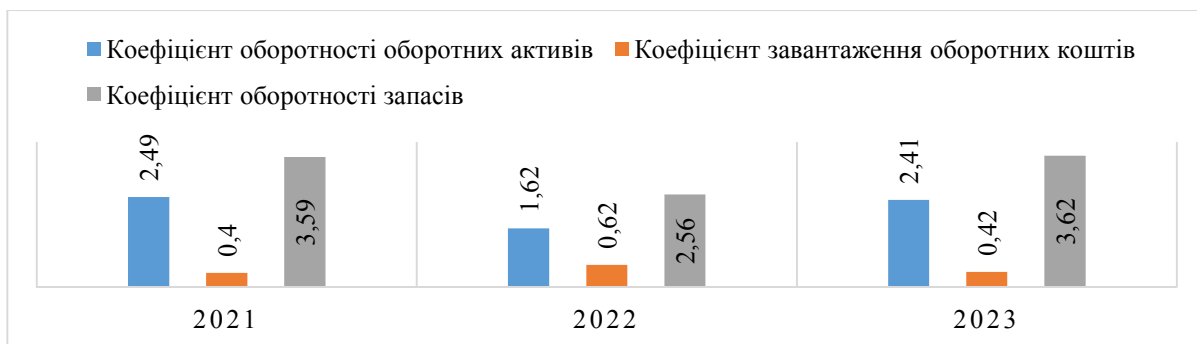

Рис. 2.6. Зміна показників ефективності використання оборотних засобів ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Отримані дані показують, що ефективність використання оборотних активів характеризується нестабільною динамікою. Якщо в 2021 р на кожен гривню оборотних активів продано товарів і послуг на суму 2,49 гривні, то в 2023 р. – тільки на 2,41 гривні. Головним фактором зниження показника є постійне збільшення суми дебіторської заборгованості за товари і послуги. Підсумовуючи, можемо зробити висновок, про зростання ефективності використання оборотних коштів ТОВ «Термпек» в 2023 р. порівняно з 2022 р., що пояснюється збільшенням оборотності запасів.

Аналіз трудових ресурсів є одним з основних розділів аналізу роботи підприємства. Зміна чисельності ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр. показана на рис. 2.7. Відповідно до проведеного аналізу бачимо, що середньооблікова чисельність працівників ТОВ «Термпек» протягом аналізованого періоду залишається практично незмінною.

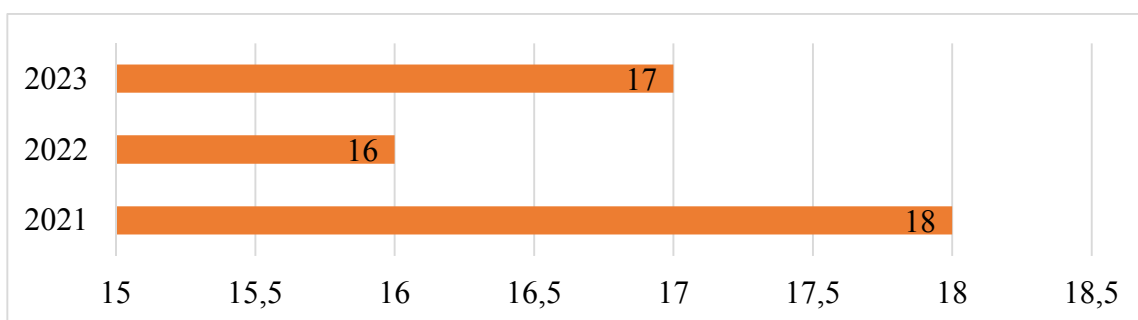

Рис. 2.7. Динаміка зміни середньооблікової чисельності штатних працівників ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр., осіб

Джерело: складено автором за даними [29]

Розраховані показники продуктивності праці ТОВ «Термпек» показані на рис. 2.8. Проаналізувавши розраховані значення бачимо, що у 2023 році спостерігалась позитивна тенденція до зростання продуктивності праці.

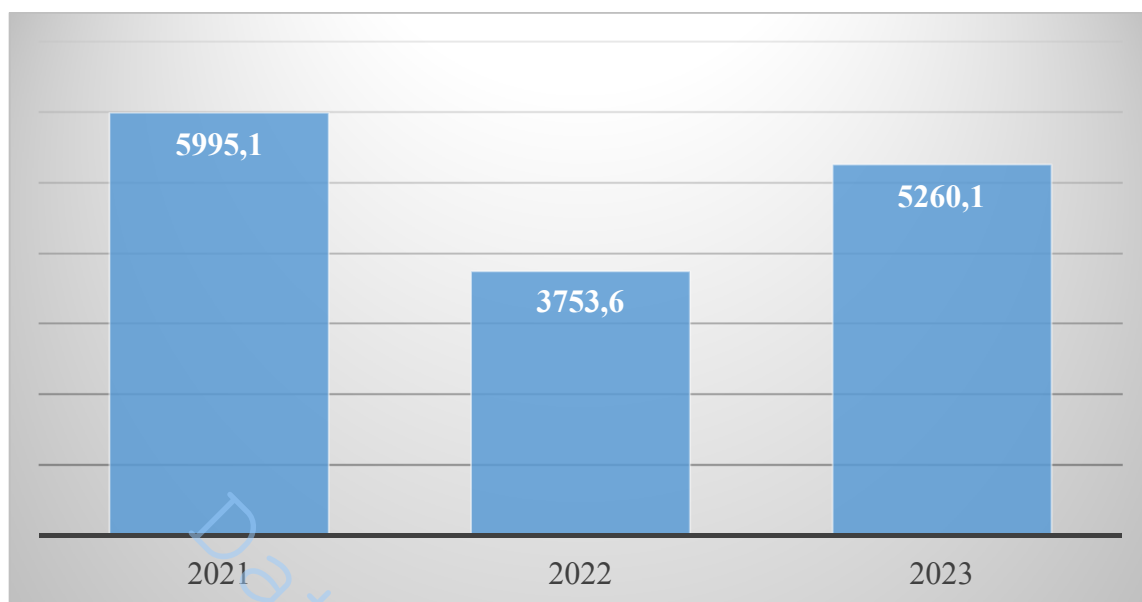

Рис. 2.8. Динаміка продуктивності праці ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр., тис. грн/осіб

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Як бачимо, динаміка продуктивності праці значно зменшилася в 2022 році, але і значно піднялася в 2023 році. Проте, вона все одно має незадовільний характер, у порівнянні із 2021 роком. Отже, процес планування продуктивності праці в сучасних умовах господарювання є одним із найважливіших факторів забезпечення якості продукції, ефективності підприємства та його економічного розвитку, а для успішного функціонування підприємства та збереження його конкурентних переваг необхідна чітка і найновіша система управління продуктивністю праці.

Проаналізуємо структуру витрат і собівартості ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр. (табл. 2.9).

Отже, найбільшу частку у структурі витрат ТОВ «Термпек» становить собівартість: у 2021 році – 89%, у 2022 – 97,6%, у 2023 – 84,1%. Графічно динаміку зміни собівартості показано на рис. 2.9.

Аналіз витрат ТОВ «Термпек» за 2021-2023, тис. грн

Стаття	2021	Частка, %	2022	Частка, %	2023	Частка, %
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	84460,9	89,0	60909,4	97,6	82921,5	84,1
Інші операційні витрати	9300,6	9,7	1007,5	1,6	9838,0	9,9
Інші витрати	1118,2	1,3	497,3	0,8	5893,1	6,0
Разом витрати (2050+2180+2270)	94897,7	100	62414,2	100	98652,6	100

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Проаналізувавши витрати ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр. (табл. 2.9), можна виділити основні тенденції:

1. Собівартість реалізованої продукції є найвагомішою статтею витрат. Її частка коливається від 84,1% до 97,6% протягом аналізованого періоду. У 2022 році спостерігався значний спад собівартості на 27,8%, проте у 2023 році собівартість повернулася майже до рівня 2021 року, що свідчить про відновлення виробничої активності або збільшення витрат на виробництво (рис. 2.9).

2. Інші операційні витрати у 2021 році склали 9,7% від загальних витрат, знизились до 1,6% у 2022 році, і знову зросли до 9,9% у 2023 році. Це може свідчити про нестабільність в управлінні операційними витратами.

3. Інші витрати мали найменшу частку у загальних витратах, проте вони значно зросли у 2023 році до 6% з 0,8% у 2022 році. Це може свідчити про збільшення незапланованих витрат або витрат на додаткові потреби.

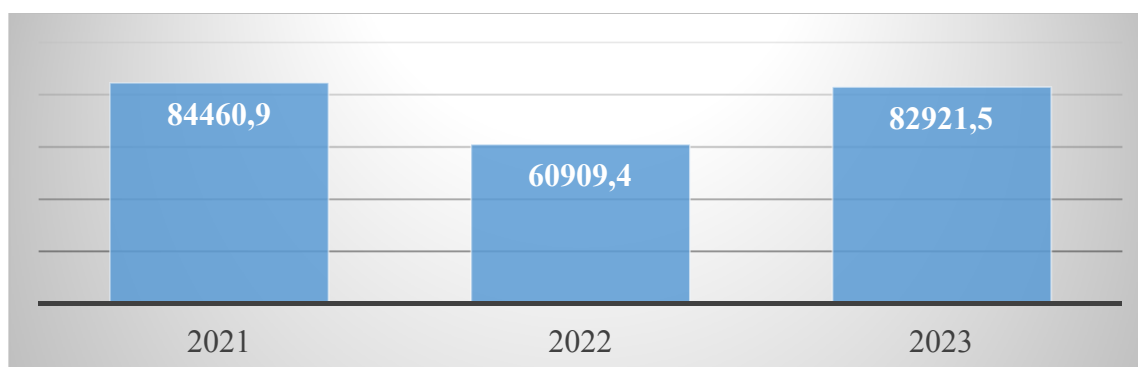

Рис. 2.9. Динаміка собівартості ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр., тис. грн

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Динаміка зміни витрат, особливо собівартості, свідчить про потребу в оптимізації виробничих процесів та управлінні запасами для зменшення невикористаних ресурсів на складах. Підприємству слід розглянути можливість оптимізації витрат або розширення клієнтської бази для покращення фінансових результатів.

Таким чином, обсяг витрат ТОВ «Термпек» є високим, що призводить до скорочення доходів та потребує оптимізації і відповідного регулювання. Це пов'язано з тим що багато готової продукції та сировини залишається на складах. Щоб в майбутньому такі дії не привели до збитків необхідно оптимізувати виробничі процеси, структуру витрат та розширювати клієнтську базу.

2.2. Аналіз фінансового стану ТОВ «Термпек»

Умовою успішної діяльності будь-якого суб'єкта підприємництва є його майно. Проаналізуємо показники майнового стану ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр. (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Показники майнового стану ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр.

Назва показника	2021	2022	2023
1. Вартість всього майна	40232,0	27483,8	37710,8
2. Вартість власних коштів підприємства	8609,2	7755,0	4388,8
3. Вартість власних оборотних коштів	5119	5630,8	898,6

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Проаналізувавши показники майнового стану ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр. бачимо, що вартість всього майна характеризується нестабільною динамікою (рис. 2.10). Коефіцієнт зносу, розрахований у п.п. 2.1 збільшився до 0,28 у 2023 році з 0,21 у 2021 році, що свідчить про старіння основних засобів і необхідність оновлення майна.

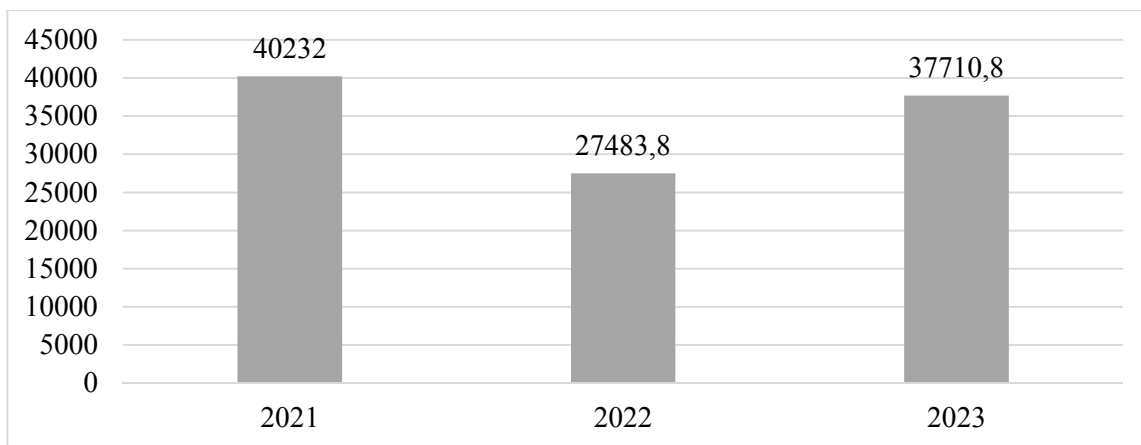

Рис. 2.10. Вартість всього майна ТОВ «Термпек»
за 2021-2023 рр., тис. грн

Джерело: складено автором за даними [29]

Ліквідність передбачає здатність і швидкість перетворення різних активів підприємства на грошові кошти, можливість своєчасно погашати зобов'язання, показники якої ґрунтуються на зіставленні ліквідних активів з поточними зобов'язаннями. Зовнішнім виявом фінансової стійкості є платоспроможність, тобто можливість наявними ресурсами своєчасно погасити свої платіжні зобов'язання [12]. Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «Термпек» показані у табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «Термпек»
за 2021-2023 рр.

Назва показника	Теоретично достатнє значення	2021	2022	2023
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Більше 0,2	0,02	0,2	0,07
2. Проміжний коефіцієнт покриття балансу	Більше 0,7-0,8	0,33	0,43	0,30
3. Коефіцієнт покриття балансу	Більше 2-2,5	1,03	1,16	1,06
4. Частка оборотних коштів у активах	Збільшення	0,91	0,92	0,11
5. Частка запасів у поточних активах	–	0,68	0,59	0,65
6. Частка власних оборотних коштів у запасах	Більше 0,5	0,04	0,24	0,09

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Аналіз показників ліквідності та платоспроможності дозволив зробити наступні висновки:

1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності залишався значно нижчим за нормативне значення (0,2), що вказує на недостатню здатність покривати короткострокові зобов'язання.

2. Проміжний коефіцієнт покриття балансу також не досягає нормативних значень (0,7-0,8), що свідчить про ризики у забезпеченні поточних зобов'язань підприємства.

3. Коефіцієнт покриття балансу у 2023 році знизився до 1,06 з 1,16 у 2022 році, що вказує на низьку здатність покривати свої поточні зобов'язання за рахунок власних активів.

Оцінивши дані табл. 2.11 можна дійти до висновку, що у ТОВ «Термпек» ліквідність має незадовільний стан, адже значення всіх розрахованих показників не задовольняють нормативно достатні значення, відповідно підприємство не здатне своєчасно та в повному обсязі покрити свої короткострокові зобов'язання. В подальшому такі дії можуть привести до банкрутства підприємства, тому підприємству необхідно шукати резерви або кошти зовні щоб тримати його діяльність на плаву.

Показники фінансової стійкості ТОВ «Термпек» показані в табл. 2.8. Виходячи із отриманих даних, бачимо, що у ТОВ «Термпек» відсутні довгострокові зобов'язання. Показники фінансової стійкості (табл. 2.8) демонструють деякі покращення у 2023 році:

1. Коефіцієнт співвідношення позичених і власних коштів знизився до 3,23 у 2023 році з 7,59 у 2021 році, що вказує на зменшення залежності від позичених коштів.

2. Коефіцієнт автономії зріс до 0,24 у 2023 році з 0,12 у 2021 році, що є позитивним сигналом, але все ще нижче нормативного значення (0,5).

3. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу знизився до 0,76 у 2023 році з 0,88 у 2021 році, що свідчить про деяке зниження залежності від залученого капіталу.

Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «Термпек»
за 2021-2023 рр.

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення, 2023/2021
	2021	2022	2023	
1. Коефіцієнт співвідношення позичених і власних коштів	7,59	3,78	3,23	-4,36
2. Коефіцієнт автономії	0,12	0,21	0,24	+0,12
3. Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,2	0,62	0,19	-0,01
4. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,88	0,79	0,76	-0,12
5. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	-	-	-	-
6. Коефіцієнт фінансового левереджу	-	-	-	-
7. Показник заборгованості кредиторам	0,61	0,49	0,37	-0,24

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Узагальнюючи аналіз фінансової стійкості ТОВ «Термпек», констатуємо, що фінансовий стан у 2022 році погіршився в порівнянні з 2021 роком, проте покращився у 2023 р. в порівнянні із 2022 р. (рис. 2.8). Підприємство має високий рівень залежності короткострокових зобов'язань, що створює загрозу для подальшого розвитку та підвищує ризики.

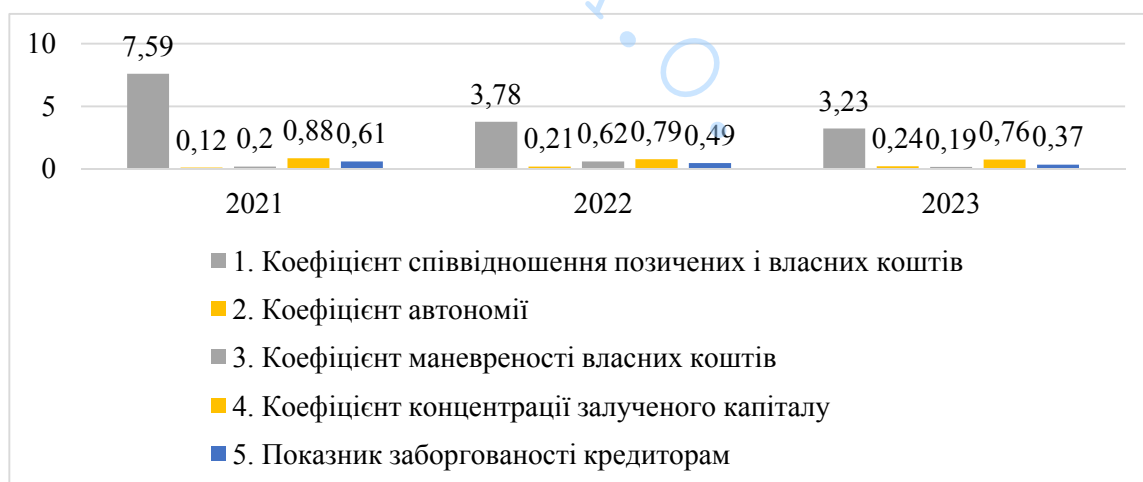

Рис. 2.8. Зміна показників фінансової стійкості ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Аналіз ділової активності ТОВ «Термпек» (табл. 2.12) показує неоднозначні результати:

1. Загальна оборотність капіталу значно знизилася у 2022 році до 1,38 з 2,46 у 2021 році, але дещо відновилося у 2023 році до 1,83.

2. Оборотність дебіторської заборгованості покращилася з 8,38 у 2022 році до 10,39 у 2023 році, що є позитивним сигналом щодо управління дебіторською заборгованістю.

3. Середній строк обороту дебіторської заборгованості знизився з 42,95 днів у 2022 році до 34,62 днів у 2023 році, що вказує на покращення у стягненні дебіторської заборгованості.

4. Оборотність кредиторської заборгованості також покращилася у 2023 році до 5,14, порівняно з 2,92 у 2022 році, що свідчить про покращення у управлінні зобов'язаннями перед постачальниками.

Таблиця 2.12

Розрахунок показників ділової активності ТОВ «Термпек»
за 2021-2023 рр.

Показники	2021	2022	2023
1. Загальна оборотність капіталу	2,46	1,38	1,83
2. Оборотність готової продукції	31994,1	20709,5	-
3. Оборотність запасів	3,99	2,53	3,49
4. Оборотність дебіторської заборгованості	19,12	8,38	10,39
5. Середній строк обороту дебіторської заборгованості	18,82	42,95	34,62
6. Оборотність кредиторської заборгованості	4,03	2,92	5,14
7. Середній строк обороту кредиторської заборгованості	89,25	123,2	70,09
8. Фондовіддача необоротних активів	26,58	17,42	25,68
9. Оборотність власного капіталу	21,14	6,57	7,74

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Отже, за розрахованими даними бачимо ділова активність загалом має досить неоднозначні тенденції і відповідно ефективність використання оборотних активів ТОВ «Термпек» характеризується нестабільною динамікою.

Показники рентабельності ТОВ «Термпек» більш детально проаналізуємо у п.п. 2.3.

Загалом, ТОВ «Термпек» демонструє стабільні фінансові показники, проте існують певні напрями для покращення, зокрема зниження рівня зносу основних засобів і підвищення їх ефективності використання, а також покращення управління оборотними засобами для зниження тривалості одного обороту.

2.3. Аналіз прибутку та показників рентабельності ТОВ «Термпек»

Останнім часом на показники рентабельності операційної та всієї діяльності підприємств в Україні помітно вплинули COVID-19 (про що свідчить значне зниження показників у 2020 році) та повномасштабне вторгнення (про що свідчить значне погіршення показників у 2022 році) (рис. 2).

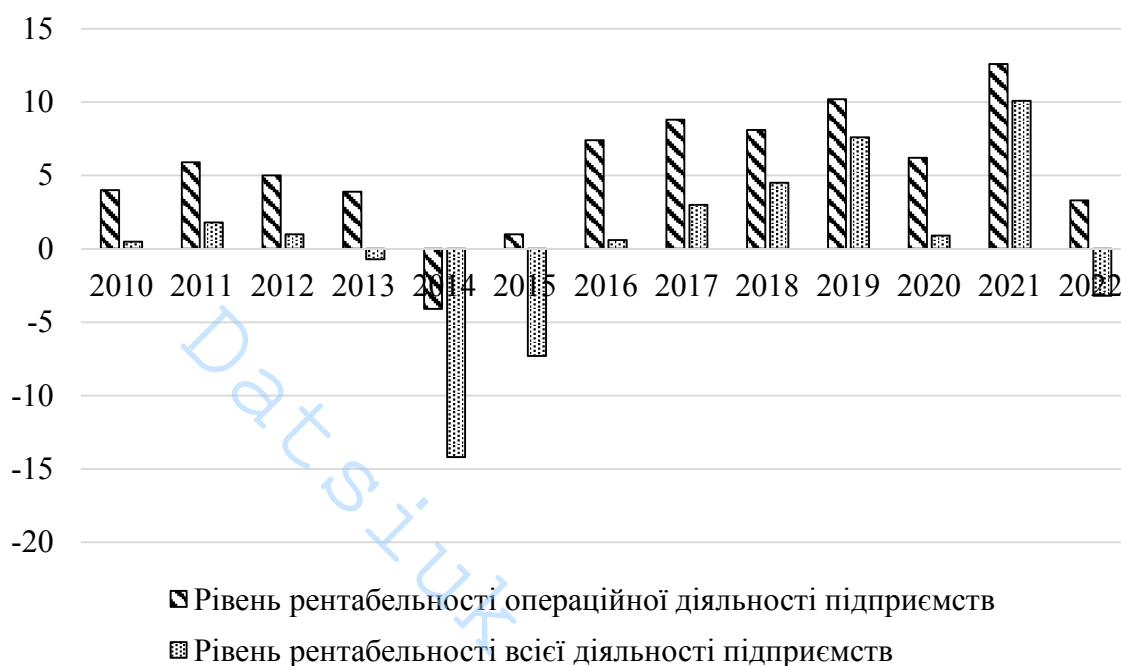

Рис. 2.9. Рентабельність операційної та всієї діяльності підприємств в Україні за 2010-2022 рр., %

Джерело: складено автором за даними [30]

Отже, вплив зовнішніх факторів, таких як пандемія COVID-19 та повномасштабне вторгнення, суттєво позначився на фінансових показниках підприємств в Україні. В умовах кризи підприємства стикалися з багатьма викликами, що призвело до значного зниження показників рентабельності як операційної діяльності, так і всієї діяльності в цілому. Враховуючи ці обставини проведено детальний аналіз фінансових результатів та рентабельності ТОВ «Термпек», що дозволить глибше зрозуміти, як зовнішні фактори вплинули на його діяльність, а також виявити основні тренди та зміни в прибутковості компанії. Основні показники фінансових результатів діяльності ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр. показані у табл. 2.13.

Оцінка фінансових результатів діяльності ТОВ «Термпек»
за 2021-2023 рр., тис. грн

Показник	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення 2023/2021
				тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	95921,0	60057,5	89421,7	+6,499.3
Інші операційні доходи	-	3008,8	12044,3	+9,035.5
Фінансовий результат до оподаткування	1041,7	652,1	2813,4	+1,771.7
Податок на прибуток	187,5	117,4	506,4	+318.9
Чистий фінансовий результат: прибуток(збиток)	854,2	534,7	2307,0	+1,452.8

Джерело: розраховано автором за даними [29]

За даними табл. 2.5 бачимо, що у 2021 році чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становив 95921 тис. грн, у 2022 році він зменшився до 60057,5 тис. грн, проте у 2023 році відбулось різке зростання до 89421,7 тис. грн. Також за даними проведеного аналізу спостерігається позитивна динаміка чистого фінансового результату за досліджуваний період. Графічно динаміка фінансових результатів ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр. представлена на рис. 2.10.

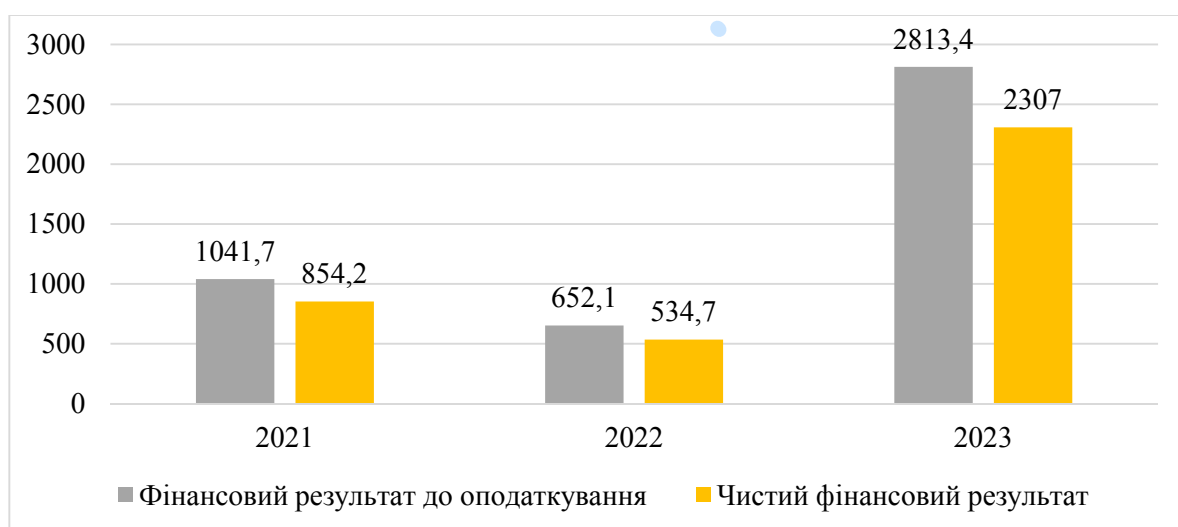

Рис. 2.10. Динаміка фінансових результатів ТОВ «Термпек»
за 2021-2023 рр., тис. грн

Джерело: складено автором за даними [29]

Отже, фінансові результати діяльності ТОВ «Термпек» демонструють позитивні значення та попри збереження прибутковості є ризик втратити її у майбутньому внаслідок впливу непередбачуваних факторів зовнішнього середовища.

Для підприємства важливо отримувати прибуток у звітному періоді, проте прибуток є абсолютним показником, що відображає лише одноразовий результат. Ефективність господарської діяльності краще демонструють показники рентабельності. Вони показують рівень чистого прибутку (прибутку від операційної діяльності, чистої виручки від реалізації продукції) на кожну гривню вкладених активів, власного капіталу, ресурсів чи витрат підприємства [31, с. 132].

Рентабельність – відносний показник ефективності діяльності суб'єктів господарювання, який відображає відношення отриманого ефекту (прибутку) з наявними або використаними ресурсами [32].

Показники рентабельності ТОВ «Термпек» наведені у табл. 2.14. Графічно динаміка окремих показників рентабельності ТОВ «Термпек» показана на рис. 2.11.

Таблиця 2.14

Динаміка показників рентабельності ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр., %

Показники	2021	2022	2023
Рентабельність діяльності до оподаткування	1,14	1,05	3,03
Рентабельність капіталу	2,76	1,49	5,75
Рентабельність діяльності	0,89	0,89	2,58
Рентабельність власного капіталу	9,92	5,85	19,97
Рентабельність активів	2,12	1,22	4,85

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Аналіз динаміки показників рентабельності ТОВ «Термпек» за період 2021-2023 рр. показує значні позитивні зміни в економічній ефективності підприємства у 2023 році. Зокрема спостерігається зростання всіх основних показників рентабельності у 2023 році, що свідчить про успішну реалізацію

заходів щодо оптимізації виробництва та управління активами порівняно із попереднім роком.

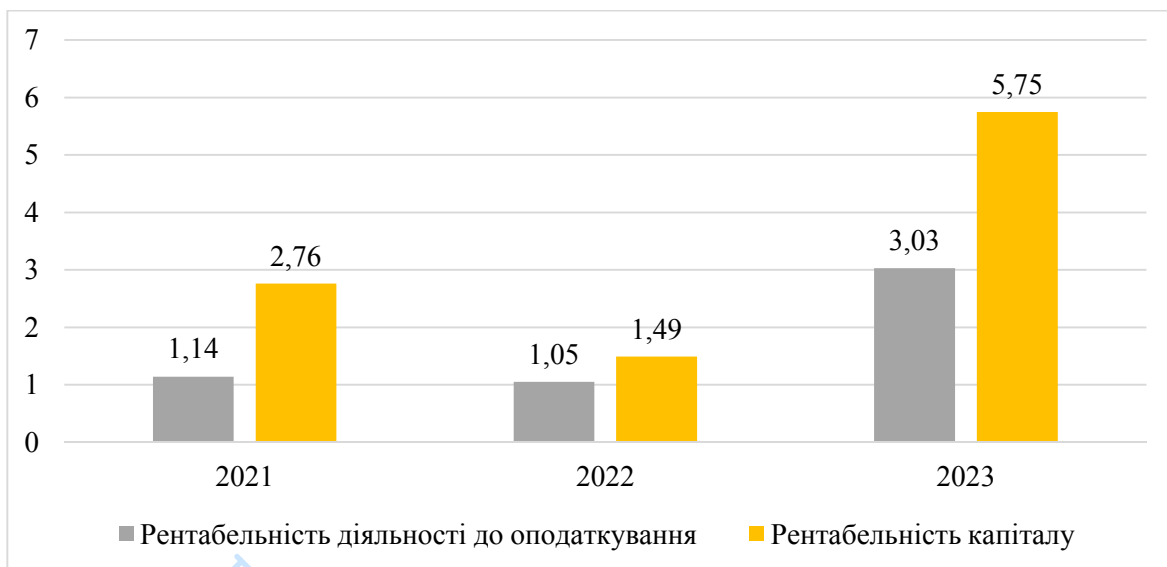

Рис. 2.11. Динаміка показників рентабельності ТОВ «Термпек» за 2021-2023 рр., %

Джерело: розраховано автором за даними [29]

Рентабельність діяльності до оподаткування зросла з 1,14 % у 2021 році до 3,03 % у 2023 році, що вказує на незначне покращення прибутковості операційної діяльності підприємства. Значно підвищилася рентабельність капіталу, з 2,76 % у 2021 році до 5,75 % у 2023 році. Рентабельність діяльності також зросла з 0,89 % до 2,58 %, підтверджуючи загальне незначне покращення ефективності діяльності підприємства. Рентабельність власного капіталу показала найзначніше зростання, збільшившись майже вдвічі – з 9,92 % до 19,97 %. Рентабельність активів зросла з 2,12 % у 2021 році до 4,85 % у 2023 році, що свідчить про ефективніше використання активів підприємства для генерування прибутку.

Зростання цих показників свідчить про те, що ТОВ «Термпек» вживає заходи спрямовані на успішну адаптацію до ринкових умов, що сприяє покращенню фінансової стійкості та ефективності діяльності. Загалом, ТОВ «Термпек» зміцнює свої позиції на ринку та створює сприятливі умови для подальшого розвитку та зростання.

2.4. Шляхи підвищення рентабельності діяльності ТОВ «Термпек»

Виробництво пінополістирольних плит та виробів з пінополістиролу в Україні стикається з чисельними викликами, які ускладнюють діяльність підприємств у цій галузі. Серед основних проблем можна виділити високу конкуренцію, коливання цін на сировину, нестабільність економічної ситуації, а також негативний вплив зовнішніх факторів, таких як військові дії та інших (рис. 2.12). Ці обставини значно впливають на рентабельність підприємств, змушуючи їх шукати ефективні рішення для її підвищення. ТОВ «Термпек», як один з найпотужніших виробників пінополістирольних плит та виробів з пінополістиролу на українському ринку, активно працює над розробкою стратегій підвищення рентабельності, що є ключовим завданням для забезпечення його сталого розвитку в сучасних умовах.

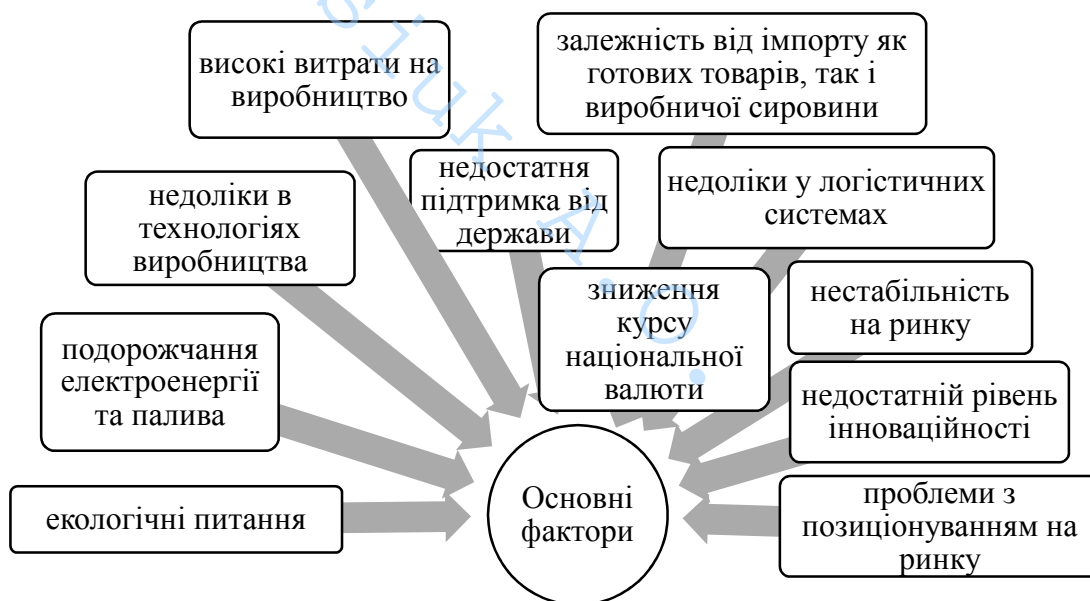

Рис. 2.12. Основні фактори, що впливають на діяльність виробників пінополістирольних плит та виробів з пінополістиролу в Україні

Джерело: розроблено автором

Ціновий аналіз ринку пінопласту в Україні проведений компанією Pro-Consulting дозволяє структурувати собівартість продукції в даній товарній групі та показує, що найбільшу частку у собівартості пінопласту складає сировина.

Відповідно витрати на сировину роблять підприємства уразливим до коливань цін на ринку сировини, що може призвести до значних змін у собівартості продукції. Для ТОВ «Термпек» це означає необхідність ретельного контролю за закупівлями та пошуку ефективних шляхів зниження витрат, таких як оптимізація логістики, укладення довгострокових контрактів з постачальниками або використання альтернативних матеріалів. Ефективне управління цими аспектами є критичним для підтримки конкурентоспроможності та підвищення рентабельності підприємства.

Рис. 2.13. Структура собівартості виробництва пінопласту в Україні за 2023 рік

Джерело: [33]

Виділяють ряд загальних напрямків, що допоможуть покращити рентабельність і конкурентоспроможність підприємства, забезпечуючи стабільний розвиток у довгостроковій перспективі, зокрема:

- використання максимальних виробничих потужностей для підвищення обсягів випуску продукції;
- забезпечення відповідності вимогам щодо поставок продукції;
- оптимізація витрат на виробництво, включаючи ефективне використання палива, матеріалів, інших ресурсів, а також енергії;
- оновлення основних засобів;
- перерозподіл фінансових та економічних витрат і пошук шляхів їх зменшення;

- навчання та підвищення кваліфікації персоналу для підвищення продуктивності праці;
- зменшення собівартості продукції за рахунок оптимізації виробничих процесів;
- збільшення обсягів рекламної діяльності та розробка нових рекламних стратегій;
- вдосконалення системи обліку для підвищення ефективності управління;
- розвиток напрямків для збільшення експортної складової та їх впровадження та інші [34, с. 122].

Виходячи із вище означеного, для повної оцінки можливостей та викликів, які стоять перед ТОВ «Термпек» проведено SWOT-аналіз, що дозволив виявити сильні та слабкі сторони в діяльності підприємства, а також зрозуміти, які зовнішні фактори можуть сприяти або загрожувати розвитку (додаток Е). SWOT-аналіз ТОВ «Термпек» показує, що підприємство має значний потенціал для зростання завдяки своїм сильним сторонам та можливостям на ринку. Водночас, існують певні слабкі сторони та загрози, які потребують уваги та стратегічного управління. Для досягнення сталого розвитку та підвищення рентабельності необхідно активно використовувати можливості для інновацій та розширення ринків збуту, а також впроваджувати ефективні заходи для мінімізації ризиків.

Відповідно, для підвищення рентабельності діяльності ТОВ «Термпек» необхідно розглянути можливі резерви, шляхи та напрями оптимізації (рис. 2.14). За даними рис. 2.14 бачимо, що аналіз ефективності виробничих процесів може виявити можливості для підвищення продуктивності та зниження витрат на виробництво. Встановлення сучасного та ефективного обладнання може знизити витрати на енергію та матеріали, підвищити якість продукції та збільшити її обсяг. Розширення асортименту продукції або введення нових продуктів може збільшити доходи підприємства та зменшити залежність від одного або кількох видів продукції. Постійне удосконалення якості продукції може збільшити конкурентоспроможність на ринку та підвищити її привабливість для споживачів.

Рис. 2.14. Шляхи підвищення рентабельності діяльності ТОВ «Термек»

Джерело: розроблено автором за даними [35; 36; 37; 38]

Ефективне управління запасами може допомогти уникнути надмірного їх накопичення та зменшити витрати на їх утримання, що позитивно впливає на

фінансові показники. Розвиток маркетингових стратегій, у тому числі цифрових маркетингових кампаній та підвищення рівня обслуговування клієнтів, може збільшити обсяги продажів та покращити позицію на ринку. Інвестування у дослідження та розвиток нових продуктів та технологій може стати джерелом конкурентної переваги та створити нові джерела прибутку для компанії. Інвестування у навчання та розвиток персоналу може підвищити ефективність працівників, знизити відтік кадрів та забезпечити конкурентні переваги на ринку праці. Зниженню транспортних витрат може слугувати оптимізація маршрутів постачання та розподілу продукції. Реалізація цих напрямків сприятиме підвищенню ефективності діяльності та рівня рентабельності ТОВ «Термпек» і забезпечить його стабільний розвиток у майбутньому.

Datsiuk A.O.

ВИСНОВКИ

Дослідження шляхів підвищення рентабельності підприємства у кваліфікаційній роботі дозволило сформулювати наступні висновки:

1. Рентабельність не лише визначає, наскільки ефективно використовуються ресурси, але й є важливим показником, який відображає рівень прибутковості підприємства відносно вкладених ресурсів. Залежно від методології та контексту, рентабельність може бути розглянута через різні призми, такі як чиста прибутковість, рентабельність активів, рентабельність капіталу тощо. Кожен з цих підходів допомагає зрозуміти різні аспекти фінансової діяльності підприємства та визначити його ефективність, конкурентоспроможність та стійкість на ринку. Такий узагальнюючий погляд на рентабельність є ключовим для стратегічного управління, спрямованого на досягнення максимального фінансового успіху та стабільності підприємства.

2. Розуміння факторів, що впливають на рентабельність, має ключове значення для ефективного управління підприємством. Вивчення цих факторів дозволяє зрозуміти, які аспекти діяльності підприємства можуть сприяти або перешкоджати досягненню максимальної прибутковості. Такий підхід дозволяє підприємству не лише забезпечити стабільність та прибутковість, але й зробити кроки до сталого розвитку та успіху на ринку, адже роль рентабельності в управлінні активами підприємства вкрай важлива, оскільки вона служить мірою ефективності та прибутковості використання ресурсів.

3. Методичні підходи до оцінки рентабельності розкриваються через ретельний аналіз фінансових звітів, враховуючи різні аспекти діяльності підприємства, і їх правильний вибір є вирішальним для ефективного управління підприємством та досягнення його стратегічних цілей. Аналіз рентабельності дозволяє оцінити ефективність управлінських рішень, ідентифікувати проблемні сегменти діяльності та знайти можливості для підвищення прибутковості. Застосування правильних підходів до аналізу рентабельності допомагає

підприємствам приймати обґрунтовані рішення щодо стратегічного розвитку, оптимізації витрат та забезпечення стабільної фінансової позиції.

4. Досліджуване підприємство являється одним з найпотужніших виробників пінополістирольних плит та виробів з пінополістиролу на українському ринку. Виробництво здійснюється на сучасному обладнанні компанії «KURTZ» (Німеччина), що є запорукою високої якості продукції.

5. Аналіз фінансового стану показує, що ТОВ «Термпек» демонструє стабілізацію розрахованих показників у 2023 році, проте існують певні напрями для покращення, зокрема вжиття заходів, націлених на зниження рівня зносу основних засобів і підвищення їх ефективності використання, а також покращення управління оборотними засобами для зниження тривалості одного обороту.

6. Аналіз динаміки показників рентабельності ТОВ «Термпек» за період 2021-2023 рр. показує значні позитивні зміни в економічній ефективності підприємства у 2023 році. Зокрема спостерігається зростання всіх основних показників рентабельності у 2023 році, що свідчить про успішну реалізацію заходів щодо оптимізації виробництва та управління активами порівняно із попереднім роком. Загалом, ТОВ «Термпек» зміцнює свої позиції на ринку та створює сприятливі умови для подальшого розвитку та зростання.

7. На підставі результатів комплексного аналізу діяльності ТОВ «Термпек» можна запропонувати кілька напрямів розвитку, націлених на підвищення рівня рентабельності, зокрема: розвиток нових видів пінополістирольних виробів, які можуть мати попит на ринку; оптимізація виробничих процесів для зменшення витрат і підвищення якості продукції; інвестування в дослідження та інноватизація; забезпечення впровадження екологічно чистих технологій та виробничих процесів, а також використання вторинних матеріалів і рециклінгу для зменшення впливу на навколишнє середовище; розвиток програм соціальної відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гайбура Ю. А., Загнітко Л. А. Прибутковість підприємства: поняття, фактори, резерви. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. № 24 (2). С. 99–104.
2. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк, В. С. Фактори зростання прибутку підприємства. *Молодий вчений*. 2016. №7 (34). С. 46–49.
3. Николишин С. Є. Прибуток підприємства та особливості управління ним. *Молодий вчений*. 2017. № 2 (42). С. 299–303.
4. Вовк О. М., Ковальчук А. М., Комісаренко Я. І., Джулай А. В. Прибуток та рентабельність як детермінанти розвитку підприємства. *Modern Economics*. 2020. № 21(2020). С. 37–44. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V21\(2020\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V21(2020)-06).
5. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 17.05.2024).
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/sp:wide-> (дата звернення: 17.05.2024).
7. Пандас А.В., Федерка Т.М. Особливості визначення рентабельності будівельних підприємств. *Економіка і суспільство*. 2020. Вип. 22. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-76>
8. Рудика В.І., Мамедов І.М. Характеристика рентабельності як показника ефективної діяльності підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 32. С. 356–362.
9. Степаненко О. І., Павловська Х.Ю. Аналіз рентабельності підприємства та шляхи її підвищення в умовах економічної нестабільності. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 75. С. 93–101. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.75-15>.
10. Дем'яненко Т. І. Управління прибутком і рентабельністю промислових підприємств та напрями його вдосконалення. *Науковий вісник Міжнародного*

гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. 2020. Вип. 41. С. 32–38. DOI: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2019-41-5>.

11. Новіченко Л. С. Аналіз показників рентабельності підприємства: теоретичні та прикладні аспекти. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 5. Том 2. С. 256–259.

12. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

13. Дацюк А.О. Аналіз рентабельності підприємства та шляхи її підвищення в умовах економічної нестабільності. *Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами* : матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 11-12 квітня 2024 р. / К.: НАУ, 2024. С. 52–54.

14. Ареф'єва О.В., Сафонік Н.П., Дудік А.О. Стратегічний аналіз розвитку транспортних підприємств в умовах інноваційних тенденцій. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. №7. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-04-16>.

15. Kovalchuk A.M., Safonik N.P., Zaliznyuk V. P. Strategic management of adaptation of enterprises innovation activity of to the conditions of the sustainable development. *Economics, management and administration in the coordinates of sustainable development: Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2021. pp. 679–692. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-157-2-37>.

16. Kuzior A, Arefieva O, Kovalchuk A, Brožek P, Tytykalo V. Strategic Guidelines for the Intellectualization of Human Capital in the Context of Innovative Transformation. *Sustainability*. 2022, 14(19):11937. DOI: 10.3390/su141911937.

17. Данкевич А. Є., Міліневська В. Д. Фактори та резерви підвищення рівня рентабельності на підприємстві. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2020. Т. 2. №18(98). С. 8–12. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2020-18>.

18. Пігуль Н.Г., Бочкарьова Т.О., Кулинич Р.О. Показники рентабельності підприємств різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 10. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/35.pdf.

19. Ребрик М.І., Кирич Н.Б. Шляхи підвищення рівня рентабельності діяльності підприємства. *Актуальні задачі сучасних технологій*: матеріали VII Міжнар. наук.-техн. конф. молодих учених та студентів, м. Тернопіль, 28–29 листопада 2018 р. / Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2018. С. 223-224.

20. Круглова О., Козуб В., Козуб С., Наумова Т., Акімова Н., Твердохліб К. Уплив економічних та неекономічних чинників на рентабельність підприємства. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. Том 1(48). С. 193–205.

21. Кисіль Я.С., Кисіль М.С., Тітенко З.М. Рентабельність як основний показник ефективності управління активами підприємства. *Молодий вчений*. 2023. № 9 (121). С. 18–21.

22. Кошельок Г. В., Міндова О. І., Чернишова Л. В. Факторний аналіз рентабельності виробництва торговельних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-36>

23. Проскуріна Н. М., Гнідкова А. В. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-74>

24. Гаватюк Л. С., Пілат А. К. Удосконалення системи управління рентабельністю як умова ефективного функціонування підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 2. С. 47–50.

25. Офіційний сайт ТОВ «Термпек». URL: <https://termpek.kiev.ua/>

26. Відомості про ТОВ «Термпек». https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/13724426/

27. Офіційний сайт Асоціації виробників пінопласту України. URL: <https://uasm.in.ua/>

28. Сафонік Н.П. Стратегічне управління відтворенням основних засобів підприємств в контексті динамічності економічного середовища. *Ринкова*

економіка: сучасна теорія і практика управління. 2023. Том 22. Вип. 2 (54). С. 170-180. DOI: 10.18524/2413-9998.2023.2(54).292679.

29. Товариство з обмеженою відповідальністю «Термпек». URL: <https://clarity-project.info/edr/13724426>.

30. Рентабельність операційної та всієї діяльності підприємств за видами економічної діяльності / Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

31. Голячук Н.В., Талах Т.А. Економічна аналітика з використанням функцій прогнозування MS Excel. *Економічний форум*. 2021. №4. 129–138.

32. Фінансова звітність підприємств : навчально-методичний посібник / С. В. Приймак, М. Т. Костишина, Д. В. Долбнева. Львів: Ліга-Прес, 2019. 268 с.

33. Аналіз ринку пінопласту в Україні. Ціновий моніторинг. 2023 hsr / Pro-Consulting. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-penoplasta-v-ukraine-cenovej-monitoring-2023-god>

34. Макаренко П.М., Миколенко І.Г., Гужва Н.В. Прогнозування прибутку підприємства з використанням MS Excel. *Інфраструктура ринку*. 2022. Випуск 68. С. 118–123.

35. Залізнюк В. П., Сафонік Н. П., Кая А. С. Розвиток концепції корпоративної соціальної відповідальності у сфері вітчизняного та міжнародного бізнесу. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. Випуск № 6(86). С. 80–86. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2021-6-16>

36. Ареф'єва О. В., Сафонік Н. П., Кривенко Є. А. Фактори інноваційного розвитку системи матеріально-технічного забезпечення підприємства в умовах неотехнологічного відновлення. *Modern Economics*. 2021. № 30(2021). С. 13–20. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-02)

37. Arefieva O., Piletska S., Arefiev S., Kwilinski A. Motivational management of enterprise innovation development in the context of limited resources and environmental influences. *E3S Web of Conferences*. 2024. Vol. 477, 00012. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202447700012>

38. Kuzior A., Arefiev S., Poberezhna Z. Informatization of innovative technologies for ensuring macroeconomic trends in the conditions of a circulareconomy. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 2023. 9(1), 100001. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2023.01.001>

Datsiuk A.O.